

Besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht van 1 november 2016, nr. 819E06E9, tot vaststelling van de Beleidsregels natuur en landschap Provincie Utrecht 2017 (Beleidsregels natuur en landschap provincie Utrecht 2017)

Gedeputeerde Staten van Utrecht;

Gelet op de artikelen 1.13, derde lid, 2.7, eerste en tweede lid, 3.1, eerste lid, 3.3, eerste en vierde lid, 3.5, eerste lid, 3.8, eerste lid, 3.9, tweede lid, 3.10, eerste lid, 3.17, 3.18, 4.2, derde lid, 4.3, eerste en tweede lid, 4.5, eerste lid en 6.1 van de Wet natuurbescherming;

Gelet op de artikelen 2.1, eerste lid, 2.8, eerste lid en 2.7 Besluit natuurbescherming;

Gelet op artikel 2.5 en bijlage 1 van de Regeling natuurbescherming;

Gelet op de artikelen 3B.1, eerste lid onder a en 3B.3 van het Vuurwerkbesluit;

Gelet op het gestelde in Besluit houdende regels ter beperking van de emissie uit huisvestingssystemen voor landbouwhuisdieren (Besluit emissiearme huisvesting);

Gelet op het gestelde in de Verordening natuur en landschap provincie Utrecht 2017;

Overwegende dat het wenselijk is nadere regels te stellen ter uitvoering van de Wet natuurbescherming;

Overwegende dat het wenselijk is regels te stellen ter bescherming van de kwaliteit van het landschap, de natuurwetenschappelijke, cultuurhistorische en archeologische waarden in de Provincie Utrecht;

Besluiten de volgende beleidsregels vast te stellen:

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

Artikel 1 Begripsomschrijvingen

In deze beleidsregels wordt verstaan onder:

a. bijproduct:

producten die afkomstig zijn van het hoofdproduct;

b. BIJ12:

uitvoeringsorganisatie van de gezamenlijke Provincies, zijnde onderdeel van de Vereniging Interprovinciaal Overleg;

c. Fbe:

faunabeheereenheid;

d. gereserveerde ontwikkelingsruimte:

ontwikkelingsruimte die is gereserveerd op grond van artikel 2.8 eerste lid, Besluit natuurbescherming jo. artikel 2.5 en bijlage 1 bij de Regeling natuurbescherming;

e. hoofdproduct:

alle gewassen die geen bijproduct zijn van het hoofdproduct;

f. kapitaalintensieve teelten:

kwetsbare gewassen die tevens kapitaalintensief zijn;

g. KLE:

kleine landschapselementen;

h. kwetsbaar gewas:

de onder 'landbouw' en 'vollegrondsgroenteteelt' beschreven teelten, met uitzondering van weide-, hooi- of graszaadpercelen waarvan het grasgewas minimaal zes maanden oud is en granen en graszaad in de periode waarin het gewas afrijpt;

i. landbouw:

akkerbouw, weidebouw, veehouderij, pluimveehouderij, tuinbouw – daaronder begrepen fruitteelt en het kweken van bomen, bloemen en bloembollen - en elke andere vorm van bodemcultuur hier te lande;

j. meldingsjaar:

het jaar waarin een aanvrager een aanvraag om tegemoetkoming indient;

k. ontwikkelingsruimte:

ontwikkelingsruimte als bedoeld in artikel 1.13, derde lid van de wet;

l. Oude bosgroeiplaats:

boslocatie die in het midden van de negentiende eeuw als bos op de historische kaarten staat aangegeven en tot op heden onafgebroken een boslocatie is gebleven;

m. Oude boskern:

actuele groeiplaats van autochtone bomen en struiken die afstammelingen zijn van de oorspronkelijk inheemse flora die na de ijstijd op eigen kracht Nederland heeft bereikt. De groeiplaats kan zowel een bos betreffen als een houtwal of een enkele boom of struik die als relict van het oorspronkelijk bos te beschouwen is;

n. PAS:

programmatische aanpak stikstof;

o: PAS-programmaperiode:

het tijdvak waarbinnen een Programma Aanpak Stikstof gelding heeft;

p. segment 2:

ontwikkelingsruimte die resteert na aftrek van ontwikkelingsruimte die is gereserveerd voor toestemmingsbesluiten die betrekking hebben op bij ministeriële regeling afzonderlijk of per categorie genoemde of beschreven projecten of andere handelingen, zoals opgenomen in het programma bedoeld in artikel 2.1, eerste lid van het Besluit natuurbescherming;

q. taxateur:

een taxateur die werkzaam is voor een door BIJ12 aangewezen taxatiebureau of een consulent fauna-zaken van BIJ12;

r. toestemmingsbesluit:

besluit als bedoeld in artikel 2.7, eerste lid, onder a tot en met g van het Besluit natuurbescherming waarbij ontwikkelingsruimte wordt toegedeeld;

s. Vnl:

Verordening natuur en landschap Provincie Utrecht 2017;

t. vogels:

vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn;

u. vollegrondsgroenteteelt:

de teelt in open grond van groentegewassen;

v. wet:

Wet natuurbescherming.

Hoofdstuk 2 Natura 2000 gebieden

Paragraaf 1 Toetsingskader aanvragen

Artikel 2.1. Algemeen

Ingeval een project betrekking heeft op de oprichting, vervanging of uitbreiding van een dierenverblijf voor het houden van landbouwhuisdieren voor de productie van vlees, melk of eieren binnen een inrichting als bedoeld in artikel 1.1, derde lid, van de Wet milieubeheer, wordt door Gedeputeerde Staten geen toestemming verleend indien het huisvestingssysteem in dat dierenverblijf een emissiewaarde voor ammoniak heeft die hoger is dan de waarde die is vermeld in het Besluit houdende regels ter beperking van de emissie uit huisvestingssystemen voor landbouwhuisdieren (Besluit emissiearme huisvesting) met de daarbij behorende Bijlage 1.

Artikel 2.2 Uitgangspunten toedeling ontwikkelingsruimte segment 2 PAS

1. Gedeputeerde Staten delen bij een toestemmingsbesluit alleen ontwikkelingsruimte toe indien de huisvestingssystemen in dat dierenverblijf een emissiewaarde voor ammoniak hebben die gelijk of lager is dan de waarde die is vermeld in het Besluit houdende regels ter beperking van de emissie uit huisvestingssystemen voor landbouwhuisdieren (Besluit emissiearme huisvesting) met de daarbij behorende Bijlage 1.
2. De toedeling van ontwikkelingsruimte als bedoeld in artikel 2.7, eerste lid, van het Besluit natuurbescherming, ten behoeve van projecten en andere handelingen waarvoor een beroep wordt gedaan op segment 2, vindt plaats als volgt:
 - a. aan een project of andere handeling wordt bij een toestemmingsbesluit niet meer dan 3 mol stikstof per hectare per jaar aan ontwikkelingsruimte toegedeeld per PAS-programmaperiode;
 - b. Ingeval het project of de andere handeling betrekking heeft op een inrichting als bedoeld in artikel 1.1, derde lid, van de Wet milieubeheer geldt de waarde van 3 mol stikstof per hectare per jaar per PAS-programmaperiode, zoals bedoeld onder a, in cumulatie met andere projecten of handelingen met betrekking tot dezelfde inrichting, met inbegrip van projecten en handelingen in de PAS-programmaperiode die ingevolge artikel 2.12 van het Besluit natuurbescherming zijn uitgezonderd van het verbod van artikel 2.7, tweede lid, van de wet.
3. Het project of de andere handeling waarvoor ontwikkelingsruimte is toegedeeld, dient binnen twee jaar na het onherroepelijk worden van het toestemmingsbesluit waarbij de ontwikkelingsruimte is toegedeeld, te zijn gerealiseerd onderscheidenlijk verricht.
4. Na twee jaar kunnen Gedeputeerde Staten het door hen hiervoor vastgestelde toestemmingsbesluit (al dan niet gedeeltelijk) intrekken of wijzigen of, indien het om een omgevingsvergunning gaat, burgemeester en wethouders verzoeken het toestemmingsbesluit (al dan niet gedeeltelijk) in te trekken of wijzigen.
5. Voor de toedeling van ontwikkelingsruimte in segment 2 geldt de volgorde van ontvangst van de volledige en ontvankelijke aanvraag voor een toestemmingsbesluit. Bij binnenkomst via de post geldt het tijdstip van 12.00 uur.
6. Gedeputeerde Staten kunnen het eerste, tweede en/of derde lid van dit artikel buiten toepassing laten of daarvan afwijken, wanneer onverkorte toepassing ervan voor een of meer belanghebbenden gevolgen zou hebben die onevenredig zijn in verhouding tot de met deze beleidsregel te dienen doelen.

Paragraaf 2 weigering aanvraag vergunning

Artikel 2.3. vuurwerkevenementen

1. Gedeputeerde Staten weigeren de aanvraag voor een vergunning op grond van artikel 2.7, tweede lid, van de wet voor een vuurwerkevenement met professioneel en / of consumentenvuurwerk als de beoogde locatie is gelegen in een Natura 2000-gebied voor zover het een Vogelrichtlijngebied betreft en dit in het broedseizoen plaatsvindt.
2. Gedeputeerde Staten weigeren de aanvraag voor toestemming voor het tot ontbranding brengen van professioneel en / of consumentenvuurwerk als bedoeld in artikel 3B.1, derde lid, onder a, en 3B.3 van het Vuurwerkbesluit als deze activiteit plaatsvindt binnen de grenzen van Vogelrichtlijngebieden tijdens het broedseizoen.

Artikel 2.4. luchtvaartuigen

1. Gedeputeerde Staten weigeren de aanvraag voor een vergunning artikel 2.7, tweede lid, van de wet voor het opstijgen en landen van een gemotoriseerd luchtvaartuig als de beoogde locatie van het opstijgen en landen is gelegen in een Natura 2000-gebied.
2. Gedeputeerde Staten weigeren de aanvraag voor een vergunning artikel 2.7, tweede lid, van de wet voor het opstijgen en landen van een ongemotoriseerd luchtvaartuig als de beoogde locatie is gelegen in een Natura 2000-gebied en het starten en landen in het broedseizoen plaatsvindt.

Hoofdstuk 3 Faunabeheer, soortenbescherming en tegemoetkoming faunaschade

Paragraaf 1 Ontheffingen in het kader van beheer en schadebestrijding

Artikel 3.1 Ontheffingen beheer en schadebestrijding

Gedeputeerde Staten kunnen op grond van het gestelde in hoofdstuk 3 van de wet ontheffingen verlenen in het kader van beheer en schadebestrijding van beschermde soorten. De beoordeling van de aanvraag vindt plaats op basis van supplement C van het Beleidskader Wet natuurbescherming (Beleidsregels schadebestrijding per diersoort). Ook bij het vaststellen van een vrijstelling en het geven van een aanwijzing gebruiken Gedeputeerde Staten deze beleidsregels.

Paragraaf 2 Overige ontheffingen soortenbescherming met uitzondering van beleid ten aanzien van sluiting van de jacht en het rapen van kievitseieren

Artikel 3.2. Ontheffingen

1. Ontheffing betrekking hebbend op vogels als bedoeld in artikel 3.1, eerste lid, van de wet:
 - a. Het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid als bedoeld in artikel 3.3, vierde lid, onderdeel b, 1 van de wet:
 - i. Gedeputeerde Staten kunnen ontheffing verlenen indien het belang in de aanvraag aangetoond wordt op basis van een onderbouwing, bijvoorbeeld in de vorm van een verklaring van de GG&GD, een arts, of een deskundige op het gebied van volksgezondheid.
 - b. Ter bescherming van flora of fauna als bedoeld in artikel 3.3, vierde lid, onderdeel b, 4:
 - i. Gedeputeerde Staten kunnen ontheffing verlenen indien het belang onderbouwd wordt met betrouwbare onderzoeksgegevens.
 - c. Voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt als bedoeld in artikel 3.3, vierde lid, onderdeel b, 5:
 - i. Gedeputeerde Staten kunnen ontheffing verlenen indien het belang onderbouwd wordt met betrouwbare onderzoeksgegevens;
 - ii. De aanvraag in het belang van repopulatie of herintroductie wordt getoetst aan de Beleidslijn herintroductie en repopulatie van dieren Provincie Utrecht;
 - iii. De aanvraag dient vergezeld te gaan van een projectplan waarin de omvang en de fasering van de uitvoering wordt beschreven.
2. Ontheffing betrekking hebbend op dieren als bedoeld in artikel 3.5, eerste lid en 3.10, eerste lid van de wet:
 - a. In het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna;
 - i. Gedeputeerde Staten kunnen ontheffing verlenen indien het belang onderbouwd wordt met betrouwbare onderzoeksgegevens.
 - b. In het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
 - i. Gedeputeerde Staten kunnen ontheffing verlenen indien het belang onderbouwd wordt met betrouwbare onderzoeksgegevens.
 - c. In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid;
 - i. Gedeputeerde Staten kunnen ontheffing verlenen indien het belang in de aanvraag aangetoond wordt op basis van een onderbouwing, bijvoorbeeld in de vorm van een verklaring van de GG&GD, een arts of een deskundige op gebied van volksgezondheid.
 - d. Voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten;
 - i. Gedeputeerde Staten kunnen ontheffing verlenen indien het belang onderbouwd wordt met betrouwbare onderzoeksgegevens;
 - ii. De aanvraag in het belang van repopulatie of herintroductie wordt getoetst aan de Beleidslijn herintroductie en repopulatie van dieren Provincie Utrecht;
 - iii. De aanvraag dient vergezeld te gaan van een projectplan waarin de omvang en de fasering van de uitvoering wordt beschreven.
 - e. Om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben;
 - i. Gedeputeerde Staten kunnen ontheffing verlenen indien uit de aanvraag blijkt wat het belang is en dat het onttrekken of plukken geen wezenlijke invloed heeft op de populatie van de betreffende soort of wezenlijke invloed heeft op populaties van andere beschermde of kwetsbare soorten.
3. ontheffingen betrekking hebbend op dieren als bedoeld in artikel 3.10, eerste lid, onderdeel a van de wet:

- a. Gedeputeerde Staten kunnen ontheffing verlenen in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
 - i. Ontheffing op grond van dit belang wordt uitsluitend verleend op basis van een onderbouwing met gevalideerde (onderzoeks-)gegevens;
 - ii. Ontheffing op grond van dit belang wordt uitsluitend verleend indien uit de aanvraag blijkt dat alternatieven gewogen zijn en een redelijk alternatief niet voorhanden is;
 - iii. Ontheffing op grond van dit belang wordt uitsluitend verleend indien het duurzaam voortbestaan van de soort niet in gevaar komt;
 - iv. De aanvraag dient vergezeld te gaan van een projectplan waarin de omvang en de fasering van de uitvoering wordt beschreven.

Paragraaf 3 Tegemoetkoming van schade aan gewassen, vee, bossen, visserij, wateren of andere vormen van eigendom

Artikel 3.3 Vastelling van de hoogte van de schade

1. De hoogte van de door één of meer natuurlijk in het wild levende beschermde diersoorten aangerichte schade en de schadeveroorzakende diersoort wordt, zodra daaromtrent een definitief oordeel kan worden gegeven, door de taxateur vastgesteld.
2. De taxateur stelt, met inachtneming van de door BIJ12 vastgestelde taxatierichtlijnen, van zijn bevindingen een rapport samen en ondertekent dat. De eindverantwoordelijke persoon van het bureau waarvoor de taxateur werkzaam is, parafeert het taxatierapport voor interne controle en zendt het taxatierapport aan BIJ12. Bij de eindtaxatie overhandigt de taxateur het formulier 'bevestiging taxatie grondgebruiker' aan de aanvrager of deponeert het bedoelde formulier in de brievenbus van de aanvrager of zendt dit per e-mail aan de aanvrager.
3. BIJ12 kan de taxateur vragen de reactie van de aanvrager van commentaar te voorzien. In dat geval zendt de taxateur dat commentaar zo spoedig mogelijk naar BIJ12. BIJ12 zendt een afschrift van dat commentaar aan de aanvrager.

Artikel 3.4 Beoordeling van de aanvraag om een tegemoetkoming

1. Gedeputeerde Staten verlenen uitsluitend een tegemoetkoming voor schade veroorzaakt door natuurlijk in het wild levende beschermde diersoorten als genoemd in artikel 6.1, eerste lid onder a en b van de wet, welke door vraat, graven, wroeten of vegen aan bedrijfsmatige landbouw is veroorzaakt.
2. Uitsluitend aanvragers die hun hoofdbestaan of een substantieel gedeelte van hun bestaan vinden of plegen te vinden in de landbouw, kunnen voor een tegemoetkoming in aanmerking komen. Wanneer een aanvrager verplicht is bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland een gecombineerde opgave te doen, is dat een aanwijzing dat hij zijn hoofdbestaan of een substantieel gedeelte van zijn bestaan in de landbouw vindt of pleegt te vinden.
3. De percelen waarop schade is aangericht, dient de aanvrager op titel van eigendom, (erf)pacht dan wel een door de grondkamer goedgekeurde of ter registratie ingezonden (teelt)pachtovereenkomst in gebruik te hebben voor de uitoefening van bedrijfsmatige landbouw.

Artikel 3.5 Treffen van maatregelen voor het voorkomen van schade

1. Gedeputeerde Staten zullen een tegemoetkoming slechts verlenen, indien en voor zover naar hun oordeel de aanvrager de schade niet had kunnen voorkomen en beperken door het treffen van maatregelen of inspanningen waartoe hij naar eisen van redelijkheid en billijkheid was gehouden.
2. Maatregelen of inspanningen ter voorkoming of beperking van schade, waarvan Gedeputeerde Staten menen dat deze naar eisen van redelijkheid en billijkheid door de aanvrager kunnen worden genomen, zijn:
 - a. voor kwetsbare gewassen de inzet van zowel visuele als akoestische middelen in voldoende aantallen;
 - b. voor kapitaalintensieve teelten de inzet van een deugdelijk raster;
 - c. voor overige gewassen verjaging door menselijke aanwezigheid;
 - d. alternatieve middelen waarvan het gebruik vooraf schriftelijk aan BIJ12 is voorgelegd en BIJ12 daarmee heeft ingestemd.Ter ondersteuning van de voorgaande maatregelen dient een ontheffing als bedoeld in het derde lid van dit artikel te worden aangevraagd

3. Een tegemoetkoming voor schade, veroorzaakt door natuurlijk in het wild levende beschermde diersoorten en waarvoor ingevolge artikel 3.3, eerste lid, artikel 3.8, eerste lid of artikel 3.17, eerste lid van de wet een ontheffing kan worden verleend, wordt slechts toegekend indien:
 - a. de ontheffing tijdig op deugdelijke wijze is aangevraagd en op inhoudelijke gronden door de Provincie is geweigerd;
 - b. de ontheffing (of toestemming) tijdig, dat wil zeggen uiterlijk op de dag van schadeconstatering, is aangevraagd en nadat deze is verleend daarvan op adequate wijze gebruik is gemaakt, en desondanks, bedrijfsmatige schade aan gewassen, teelten of overige producten is opgetreden.
4. Ten aanzien van aanvragen om een tegemoetkoming in schade veroorzaakt door overwinterende ganzen volgen Gedeputeerde Staten het door hen vastgestelde beleid.

Artikel 3.6 Vaststellen van de hoogte van de tegemoetkoming

1. De hoogte van de tegemoetkoming wordt door Gedeputeerde Staten vastgesteld na kennisneming van het door de aanvrager ingezonden aanvraagformulier met bijlagen, het door de taxateur opgestelde taxatierapport eventueel voorzien van opmerkingen van de aanvrager en eventueel overige op de aanvraag betrekking hebbende stukken.
2. Op de door de taxateur vastgestelde schade wordt een eigen risico ingehouden van 5%, met een minimum van € 250,00 per bedrijf per meldingsjaar.
3. In afwijking van lid 2 wordt geen eigen risico ingehouden als het gaat om:
 - a. schade die is aangericht in een ganzenrustgebied in de periode dat de schadeveroorzakende diersoort niet mag worden verontrust en gedood;
 - b. schade die is aangericht in een Natura 2000-gebied in de periode van 1 november tot 1 april;
 - c. schade die is aangericht door de Wolf en het Edelhert.
4. In bijzondere gevallen kunnen Gedeputeerde Staten bepalen dat geen eigen risico wordt ingehouden.
5. Voor gewassen, teelten, overige producten, of bedrijfsmatig gehouden landbouwhuisdieren, welke door de plaats, het moment of de wijze van telen of houden, bijzonder kwetsbaar zijn voor schade veroorzaakt door natuurlijk in het wild levende beschermde diersoorten, kunnen Gedeputeerde Staten een verhoogd eigen risico instellen.
6. Tegemoetkomingen lager dan € 50,00 worden niet uitgekeerd.

Artikel 3.7 Gevallen waarin geen tegemoetkoming wordt verleend

In de volgende gevallen wordt geen tegemoetkoming verleend:

- a. Indien de schade is aangericht door een natuurlijk in het wild levende beschermde diersoort welke op grond van artikel 3.15, eerste lid van de wet bij algemene maatregel van bestuur is aangewezen als soort welke in het gehele land schade veroorzaakt en voor het verontrusten en doden van de schadeveroorzakende diersoort een vrijstelling geldt;
- b. Indien de schade is aangericht door een natuurlijk in het wild levende beschermde diersoort welke krachtens de Provinciale verordening op grond van artikel 3.15, derde lid, van de wet is aangewezen als soort die schade veroorzaakt en voor het bestrijden van die soort een vrijstelling geldt, tenzij aan deze vrijstelling voorwaarden, beperkingen of clausules zijn verbonden waardoor de vrijstelling feitelijk gelijk gesteld moet worden aan een ontheffing verleend op basis van artikel 3.3, eerste lid, artikel 3.8, eerste lid of artikel 3.17, eerste lid van de wet;
- c. Indien de schade is aangericht door een natuurlijk in het wild levende beschermde diersoort waarvoor Gedeputeerde Staten krachtens artikel 3.18 van de wet opdracht hebben gegeven om de omvang van de populatie van soorten te beperken;
- d. Indien de schade is aangericht door de huisspitsmuis, de mol, de bosmuis of de veldmuis en voor het verontrusten en doden van de schadeveroorzakende diersoort een vrijstelling geldt in verband met de bestrijding van schade aan landbouwgewassen;
- e. Voor schade veroorzaakt door diersoorten, vermeld in artikel 3.20, tweede lid van de wet, waarop de jacht kan worden geopend, met uitzondering van de wilde eend buiten de periode waarop de jacht op deze diersoort is geopend;
- f. Voor schade veroorzaakt door een natuurlijk in het wild levende beschermde diersoort waarvoor een ontheffing krachtens artikel 3.3, eerste lid, artikel 3.8, eerste lid, of 3.17, eerste lid, van de wet is verleend, waarbij in de verleende ontheffing geen bepalingen zijn opgenomen die de schadebestrijding in de weg staan;
- g. Schade door vogels:
 - i) aan bessen- en kleinfruitteelt, kersen, druiven/wijnbouw;
 - ii) aan zacht fruit en pit- en steenvruchten;

- iii) De tegemoetkomingen door vogelschades bedoeld onder II worden voor het jaar 2016 bepaald op 30% van de getaxeerde schade;
- h. Voor schade op gronden welke zijn gelegen binnen de bebouwde kom;
- i. Voor schade op gronden welke zijn gelegen binnen een straal van 500 meter van een vuilstortplaats, tenzij de schade is aangericht op gronden die zijn aangewezen als ganzenrustgebied door aangewezen soorten die in de periode dat de schade is veroorzaakt niet mochten worden verontrust en gedood;
- j. Voor schade welke is aangericht aan materialen welke worden aangewend voor het (tijdelijk) afdekken van gewassen;
- k. Indien het risico van schade door een natuurlijk in het wild levende beschermde diersoort verzekeraar is bij ten minste twee in Nederland werkzame verzekeringsmaatschappijen;
- l. Indien schade is aangericht aan gewassen op gronden:
 - i) waarvoor met een publiekrechtelijke rechtspersoon of een bij koninklijk besluit aangewezen particuliere terreinbeherende natuurbeschermingsorganisatie een pachtovereenkomst ingevolge artikel 7:388 BW tot verpachting binnen reservaten is afgesloten; of
 - ii) waarvoor een erfpachtovereenkomst of pachtovereenkomst is gesloten en aan deze gronden beperkingen in het landbouwkundig gebruik zijn verbonden of beperkingen ten aanzien van het bestrijden van schadeveroorzakende diersoorten; of
 - iii) die feitelijk niet voor landbouwkundige doeleinden worden aangewend; of
 - iv) die een functie hebben als waterkering; of
 - v) die in eigendom zijn van een publiekrechtelijke rechtspersoon, tenzij de aanvrager voor het gebruik van de gronden een marktconforme pachtprijs betaalt en er geen beperkingen gelden ten aanzien van het landbouwkundig gebruik of ten aanzien van het bestrijden van schadeveroorzakende diersoorten.
- m. Indien de schade is aangericht aan blijvend grasland in de maand oktober;
- n. Indien de schade is aangericht aan blijvend grasland in de periode 1 oktober tot en met 31 januari daaropvolgend en het grasgewas bestemd is voor beweiding met schapen;
- o. Indien de schade is aangericht aan knol-, bol- en wortelgewassen die na 1 december van het teeltseizoen worden geoogst, met uitzondering van onderdekkersteelten en van bloembollen.
- p. Indien de schade is aangericht aan bijproducten van gewassen;
- q. Indien de schade is aangericht door natuurlijk in het wild levende beschermde diersoorten aan bedrijfsmatig geteelde gewassen in een kas of bedrijfsmatig gehouden landbouwhuisdieren in een stal;
- r. Indien schade is aangericht aan gebouwen, installaties, bouwwerken, geoogste gewassen, opgeslagen voedergrassen of verpakte voedergrassen;
- s. Indien schade is aangericht aan voertuigen, (lucht)vaartuigen of overige vervoermiddelen;
- t. Indien, door handelingen of het nalaten daarvan door de aanvrager, de taxateur de schade niet meer kan taxeren;
- u. Indien de aanvrager het beschadigde gewas niet meer zal oogsten;
- v. Indien de aanvrager het betreffende perceel niet meer in gebruik zal nemen;
- w. Indien de schade is veroorzaakt door een ziekte;
- x. In andere gevallen waarin Gedeputeerde Staten oordelen dat de schade redelijkerwijs ten laste van de grondgebruiker behoort te blijven.

Artikel 3.8 Regels bij schade die door de Wolf of Edelhert is aangericht.

1. De retributie voor het in behandeling nemen van een aanvraag wordt gerestitueerd als de schade door de Wolf of het Edelhert is aangericht.
2. In afwijking van artikel 3.4, eerste en derde lid, komt schade aangericht door de wolf aan hobbymatig gehouden schapen en geiten tevens in aanmerking voor een tegemoetkoming. Artikel 3.4, tweede lid, is niet van toepassing als het gaat om schade aangericht door de wolf mits de aanvrager een particulier is die geen onderneming drijft. Zodra er sprake is van een territoriaal wolvenpaar in Nederland vervalt deze aanspraak op een tegemoetkoming met betrekking tot schade aan hobbymatig gehouden schapen en geiten.

Hoofdstuk 4 Houtopstanden

Artikel 4.1 Ontheffing meldingsplicht

1. Gedeputeerde Staten kunnen op grond van artikel 4.5, derde lid, van de wet, op verzoek van grondeigenaren voor maximaal 5 jaar een ontheffing verlenen van de verplichting tot melding, zoals bedoeld in artikel 4.2, eerste lid, van de wet.

2. De in het eerste lid genoemde ontheffing wordt alleen verleend indien is voldaan aan de volgende voorwaarden:
 - a. de eigenaar is SNL-gecertificeerd en heeft het beheer over minimaal 1000 hectare bos in de Provincie Utrecht;
 - b. het beheer dient gevoerd te worden conform een door GS goedgekeurd beheerplan;
 - c. het vellen van houtopstanden en herbeplanten moet door de grondeigenaar bijgehouden worden in een boekhouding, die opvraagbaar is namens Gedeputeerde Staten.
3. Gedeputeerde Staten kunnen de ontheffing intrekken indien niet of niet volledig aan de in het tweede lid opgenomen voorwaarden is voldaan.

Artikel 4.2 Ontheffing wachttijd

1. Gedeputeerde Staten kunnen op verzoek van grondeigenaren ontheffing verlenen van het in artikel 5.1.1, tweede lid, van de Verordening genoemde gebod om de melding van de voorgenomen velling minimaal vier weken van tevoren te doen.

Artikel 4.3 Ontheffing termijn van herbeplanting

1. Gedeputeerde Staten kunnen op grond van artikel 4.5, eerste lid, van de wet, op verzoek van de rechthebbende ontheffing verlenen van de in artikel 4.3, tweede lid, van de wet neergelegde verplichting om binnen drie jaar herbeplanting te realiseren indien:
 - a. sprake is van natuurlijke verjonging;
 - b. sprake is van bijzondere fysieke terreinomstandigheden;
 - c. uitstel noodzakelijk is omdat de herbeplanting gerelateerd is aan de uitvoering van plannen van Ruimtelijke Ordening;
 - d. sprake is van ecologische redenen; of
 - e. sprake is van een zwaarwegend maatschappelijk belang.

Artikel 4.4 Herbeplanting op andere grond

1. Gedeputeerde Staten kunnen op grond van artikel 4.5, derde lid, van de wet, ontheffing verlenen van de verplichting tot herbeplanting op dezelfde grond als bedoeld in artikel 4.3, eerste lid, van de wet, ten behoeve van herbeplanting op andere grond als bedoeld in artikel 4.5, eerste lid van de wet, indien wordt voldaan aan de in artikel 4.2.2 van de verordening opgenomen vereisten.
2. Bij het verlenen van ontheffing voor herbeplanting streven Gedeputeerde Staten ernaar de nieuwe beplanting in de Provincie Utrecht te laten ontwikkelen. Een ontheffing voor aangrenzende gebieden is echter niet uitgesloten.
3. In bijlage 1 van deze beleidsregels is een rekenmodel voor boscompensatie opgenomen ('Kwaliteitstoelagen en regels voor boscompensatie van de Wet natuurbescherming').
4. Geen ontheffing wordt verleend voor oude bosgroeiplaatsen (zie kaart, bijlage 2).

Artikel 4.5 Ontheffing herbeplanting

Gedeputeerde Staten kunnen ontheffing verlenen van de verplichting tot herbeplanting als bedoeld in artikel 4.3, eerste lid, van de wet indien sprake is van:

- a. het verwijderen van houtopstanden ter bevordering van ecologische waarden in het kader van natuurherstel voor zover dit past binnen de toepasselijke beleidskaders van de Provincie Utrecht;
- b. het verwijderen van houtopstanden ten behoeve van het voorkomen van bosbrand;
- c. kleinschalige kap die nodig is voor het herstel en de beleving van cultuurhistorische elementen;
- d. bijzondere fysieke terreinomstandigheden;
- e. een zwaarwegend maatschappelijk belang.

Artikel 4.6 Verbod tot het vellen of doen vellen van houtopstanden (kapverbod)

Gedeputeerde Staten kunnen krachtens artikel 4.2, derde lid van de wet, het vellen of doen vellen van houtopstanden telkens voor ten hoogste vijf jaar verbieden voor:

- a. oude boskernen (zie kaart, bijlage 2);
- b. bosreservaten en A-locaties (zie kaart, bijlage 2);
- c. cultuurhistorisch waardevolle oude bossen;
- d. aaneengesloten oppervlaktes groter dan 3 hectare, tenzij sprake is van productiebossen van populier of wilg of bijzondere doeleinden;
- e. waardevolle landschapselementen.

Hoofdstuk 5 Bescherming van landschappelijke, natuurwetenschappelijke, cultuurhistorische en archeologische waarden

Artikel 5.1. Begripsbepalingen

In aanvulling op artikel 5.1.1 van de Verordening natuur en landschap (Vnl) wordt in deze beleidsregels mede verstaan onder:

- a. Normaal onderhoud: het periodiek vellen van hakhout, het periodiek knotten van knotbomen en snoeien van (dode) takken en kwaliteitssnoei bij monumentale bomen;
- b. Verkavelingspatroon: het patroon van de percelen (kavels) welke onder invloed van de lokale omstandigheden bij de ontginning van veenmoerassen, rivieroeveren en uiterwaarden, heide en woeste gronden is ontstaan en nog steeds in het landschap zichtbaar is. Voorbeelden van kavelpatronen zijn veenweidegebied en coulissen-landschap, blokverkaveling in polders, het hoger gelegen kleigebied en in een kampenlandschap;
- c. Vitaliteit: staat voor de gezondheid en levenskracht van een boom en de mogelijkheid van een boom om zich te kunnen herstellen van een aanslag waardoor zijn conditie tijdelijk verminderd is. Een vitale boom is vrij van ernstige ziektes en grote (schimmel)aantastingen. Het gaat om bomen waarvan de levensverwachting zeker nog vele jaren is. Symptomen van een minder vitale boom zijn: vergeling van het blad, klein blad, twijgsterfte, transparantie in de kruin en vatbaar voor ziektes.

Artikel 5.2 Toepassingsbereik

Deze beleidsregels zijn van toepassing op de uitvoering van paragraaf 5.5 van de Vnl; Beschermd kleine landschapselementen.

Artikel 5.3 Criteria voor plaatsing op de waardenkaart

1. Kleine landschapselementen worden slechts op de waardenkaart, bedoeld in artikel 5.1.4. van de Vnl, geplaatst, als deze voldoen aan de volgende hoofdcriteria:
 - A. Niet reeds beschermd door artikel 4.6 van de wet;
 - B. Kenmerkend voor het Landschap;
 - C. Van cultuurhistorische betekenis.
2. Onverminderd het eerste lid gelden voor plaatsing op de waardenkaart de volgende subcriteria:
 - a. Volledigheid van het element: het lijn- of vlakelement heeft een bezettingsgraad van ten minste 70%;
 - b. Leeftijd van het element: het lijn- en vlakelement bestaat voor ten minste 75% uit bomen van leeftijdscategorie 4 en 5, zijnde bomen van 60 jaar en ouder;
 - c. Lengte en oppervlakte van het element: een vlakelement heeft een oppervlakte van ten minste 200 m² meter, een puntelement heeft een oppervlakte van ten minste 100 m² en een lijnelement heeft een lengte van ten minste 50 meter. Voor een lijnelement bestaande uit knotbomen of hakhout (niet zijnde een laanbeplanting) wordt standaard een breedte van 4 meter gehanteerd;
 - d. Vitaliteit van het element: het lijn- en vlakelement is ten minste redelijk vitaal;
 - e. Het lijnelement als zelfstandige eenheid: het lijnelement moet zich als een zelfstandige eenheid kenmerken ook als het oorspronkelijk tot een langer element behoorde;
 - f. Een lijnelement moet een onderlinge eenheid vormen en uniformiteit uitstralen.
3. In afwijking van het tweede lid, onder b, geldt voor een rij knotbomen een leeftijdscategorie van ten minste categorie 2 (leeftijd 20-40 jaar).
4. In afwijking van het tweede lid, onder c, geldt voor hoogstamfruitbomen een oppervlakte van ten minste 1500 m².

Artikel 5.4 Melding voorgenomen handelingen

1. Voor het doen van een melding op grond van artikel 5.5.4, eerste lid, van de Vnl wordt gebruik gemaakt van het meldingsformulier KLE. Dit formulier is te vinden op de Provinciale website.
2. De meldingen worden op volgorde van binnenkomst afgehandeld.
3. De melder ontvangt binnen 1 week na ontvangst een ontvangstbevestiging met, indien nodig, een verzoek om aanvullende informatie.
4. Indien Gedeputeerde Staten conform artikel 5.5.4, derde lid, van de Vnl, besluiten om de aangevraagde handelingen te verbieden of aan voorwaarden te verbinden, ontvangt de melder binnen 6 weken na ontvangst van de melding een besluit.
5. Indien Gedeputeerde Staten niet binnen 6 weken na ontvangst een besluit neemt op de melding, zijn de in de melding aangegeven voorgenomen handelingen toegestaan.

Artikel 5.5 Weigeringsgronden en gronden voor het opleggen van voorwaarden

Gedeputeerde Staten kunnen de in het meldingsformulier gemelde voorgenomen handelingen als bedoeld in artikel 5.5.2. van de Vnl verbieden of aan voorwaarden verbinden indien de natuurwetenschappelijke, landschappelijke, cultuurhistorische of archeologische waarden blijvend worden aangetast.

Dit is onder andere het geval indien:

- a. de kenmerken van het verkavelingspatroon van het landschapstype blijvend worden aangetast;
- b. de volledigheid of eenheid van het landschapselement blijvend wordt aangetast;
- c. plaatselijke natuurwaarden worden aangetast.

Artikel 5.6 Beschadiging en/of tenietgaan van beschermde landschapselementen

Na een melding van de constatering door een toezichthouder van de Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht dan wel een andere opsporingsambtenaar, dat een klein landschapselement teniet is gegaan dan wel ernstig is beschadigd, kunnen Gedeputeerde Staten binnen 13 weken na deze melding besluiten om op grond van artikel 5.5.5. van de Vnl de eigenaar van een KLE te verplichten om (aanvullend) te herbeplanten dan wel het KLE te herstellen.

Artikel 5.7 Herstel- en herplantplicht

De uitvoering van de herstel- en herplantplicht zoals bedoeld in artikel 5.5.5. van de Vnl en artikel 5.6 van deze beleidsregels vindt in overleg met Gedeputeerde Staten plaats.

Hoofdstuk 6 Tijdelijke natuur

Artikel 6.1 Omschrijving Tijdelijke natuur

Van Tijdelijke Natuur is sprake als:

- a. de uiteindelijke bestemming van het terrein vast ligt¹, dan wel de bestemming duidelijk is; er moet aldus overtuigend aangetoond worden dat de bestemming gaat veranderen en dat daarover geen discussie meer is;
- b. die bestemming nog niet is gerealiseerd²; en
- c. die bestemming in de regel niet natuur is³; en
- d. er spontane (of op beperkte schaal geleide) natuurontwikkeling⁴ plaats vindt tussen het moment dat (vooraf) ontheffing is verleend voor het ruimen van de beschermde soorten die zich mogelijk in het gebied zullen vestigen en het moment van daadwerkelijke realisatie van de uiteindelijke bestemming; en
- e. de natuur minimaal één jaar⁵ de tijd krijgt om zich te ontwikkelen; en
- f. aan noodzakelijke compensatievoorwaarden is voldaan of juridisch afdoende vastgelegd is hoe dat zal gebeuren.

Artikel 6.2 Voorwaarden voor een ontheffing tijdelijke natuur

1. De essentie van Tijdelijke Natuur is dat vooraf, voordat de Tijdelijke Natuur zich ontwikkelt, ontheffing wordt verleend voor het weer ruimen van die Tijdelijke Natuur. Reeds in het betreffende terrein aanwezige natuur valt daar niet onder. Dat is immers reeds bestaande natuur. Er dient om die reden een deugdelijke inventarisatie van de reeds in het gebied voorkomende beschermde soorten te hebben plaatsgevonden, de resultaten daarvan dienen te zijn vastgelegd en er dient door de aanvrager van de ontheffing voor Tijdelijke Natuur gegarandeerd te worden dat aan alle wettelijke verplichtingen betreffende die reeds aanwezige beschermde soorten zal worden voldaan, alvorens ontheffing in het kader van het concept Tijdelijke Natuur kan worden verleend.

1) Het is niet noodzakelijk dat de bestemming vastligt in een goedgekeurd bestemmingsplan. De bestemming van een terrein kan in voorkomende gevallen ook zijn vastgelegd in bij voorbeeld een provinciaal streekplan

2) Natuurwaarden die zich ontwikkelen in een bestaande woonwijk of in een bestaand agrarisch gebied al dan niet als gevolg van agrarisch natuurbeheer worden binnen de scope van de Green Deal niet aangemerkt als Tijdelijke Natuur. Agrarisch natuurbeheer vergt een geheel eigen benaderingswijze. Ook terreinen waarvan de toekomstige bestemming nog ter discussie staat worden, vanwege de onzekere factoren en actoren die dan nog spelen, niet aangemerkt als vallende onder het concept Tijdelijke Natuur

3) Een uitzondering wordt gemaakt voor terreinen die wel de uiteindelijke bestemming natuur hebben, maar die om enigerlei reden nog niet definitief als zodanig kunnen worden ingericht

4) De aanleg van tijdelijke parken, speelgelegenheden met groenvoorzieningen, plantsoenen en andere groenvoorzieningen vallen niet onder de definitie

5) De termijn kan langer zijn omdat niet in elk jaargetijde tijdelijke natuur opgeruimd kan worden

2. Zowel een individuele grondeigenaar als een groep van grondeigenaren kan een ontheffing aanvragen.
Op deze wijze wordt overbodige bureaucratie met extra werk voor de aanvragers als voor de Provincie voorkomen. De aanvraag kan door één van de eigenaren worden gedaan voor één gebied. De verkregen ontheffing kan via een privaatrechtelijke overeenkomst worden gedelegeerd aan de andere eigenaren.
3. Voor de beoordeling van aanvragen wordt onderscheid gemaakt tussen verschillende biogeografische regio's in Nederland. Aan elke biogeografische regio is een soortenlijst gekoppeld met alle soorten die in de betreffende regio kunnen voorkomen. In de te verlenen ontheffing kan voor de soorten waarop de ontheffing van toepassing is simpelweg worden verwezen naar die biogeografische kaart met bijbehorende soortenlijst (zie kaart, bijlage 4). Aanvragers van ontheffing hoeven niet langer zelf een inschatting te (laten) maken van welke wettelijk beschermde soorten zich mogelijk in Tijdelijke Natuur zullen kunnen vestigen. Deze kaart met bijbehorende lijst (en eventueel toekomstige aanpassingen ervan) wordt gepubliceerd in de Staatscourant. De biogeografische kaart met bijbehorende soortenlijst biedt ook belangrijke mogelijkheden voor terugdringen van bureaucratie rond aanvragen en verlenen van ontheffing buiten het concept van Tijdelijke Natuur. Aanvragers van reguliere ontheffingen kunnen aan de hand van de kaart en de soortenlijsten gemakkelijk controleren of de vereiste inventarisatie van soorten volledig is. Datzelfde geldt voor de ontheffingverlener. Deze kan aan de hand van de kaart en de soortenlijsten gemakkelijk controleren of een aanvraag volledig is. Daarmee kan intensieve correspondentie over aanvullende informatie worden voorkomen en de afhandelingstermijn voor aanvragen worden bekort.
4. De ontheffing voor het terrein heeft in beginsel een looptijd van maximaal 10 jaar. Dit komt overeen met de maximale wettelijke tijdspanne dat een bestemming op een terrein kan liggen zonder dat deze is gerealiseerd. Elke 10 jaar wordt een bestemmingsplan hernieuwd. Als de niet gerealiseerde bestemming opnieuw wordt vastgelegd kan ook de geldigheidsduur van de ontheffing tijdelijke natuur voor 10 jaar worden verlengd. Een jaar voor het aflopen van de ontheffing of voor het opruimen van het tijdelijke natuurterrein moet in het terrein gemonitord/ geïnventariseerd worden welke soorten aanwezig zijn. Dit om de juiste zorgplichtmaatregelen te kunnen treffen. Deze monitoring hoeft enkel overlegd te worden bij het bevoegd gezag als het een verlengingsaanvraag voor tijdelijke natuur betreft.
5. Bij de ingebruikname van het terrein zal de tijdelijke natuur worden opgeruimd. Opruimen beïnvloedt de aanwezige planten en dieren. Dat er op enig moment wordt opgeruimd, maakt onlosmakelijk deel uit van het principe van tijdelijke natuur. Aangezien de positieve effecten van tijdelijke natuur opwegen tegen de negatieve effecten van het opruimen – zoals eerder betoogd is er geen negatieve invloed op soortniveau – wordt door de Provincie ontheffing verleend voor tijdelijke natuur. Dit ontslaat de initiatiefnemer echter niet van de wettelijke zorgplicht om tijdens het opruimen op zorgvuldige wijze te werk te gaan en schade aan planten en dieren redelijkerwijs zoveel mogelijk te voorkomen of tot een minimum te beperken (te mitigeren, niet compenseren). Deze voorwaarden zullen dan ook bij een ontheffing voor tijdelijke natuur worden gesteld. In de praktijk hoeft dit geen groot probleem te zijn. Als tijdelijke natuur verdwijnt en de werkzaamheden voor de definitieve inrichting gaan van start, dan is dit vaak van tevoren bekend. Starten met de werkzaamheden buiten het broedseizoen lost problemen met bijvoorbeeld broedende vogels en negatieve publiciteit op, maar ook als een start daarbinnen voorzien is, is dit mogelijk. Het gebied kan namelijk al voor het broedseizoen ongeschikt gemaakt worden. Het opruimen zal moeten plaatsvinden onder begeleiding van een deskundig ecoloog op gebied van de soorten die zijn aangetroffen.
6. Tijdelijke Natuur vraagt geen inrichting, gebruik en/of beheer. Uiteraard mag het gebied wel aantrekkelijk worden gemaakt voor dieren, planten en recreanten. Aanvullende maatregelen zijn facultatief. Wel is het de bedoeling dat hierbij zoveel mogelijk wordt aangesloten bij de natuurlijke potentie van het gebied en zijn omgeving (quick wins die met weinig moeite veel opleveren). Het is niet de bedoeling om ingrijpende maatregelen te treffen om een tijdelijk natuurgebied in te richten of te beheren. Hierbij kan de volgende richtlijn worden gebruikt:
 - Het aanplanten van grassen, gewassen, houtopstanden en dergelijke is landbouw en geen tijdelijke natuur. Ook grote ingrepen om er een tuin- of parkachtig landschap van te maken is geen tijdelijke natuur;
 - Intensieve beweiding, maaien tijdens het groeiseizoen, vaker dan eens per jaar maaien, maaien en klepelen en bestrijding van 'onkruiden' die geen schade aanrichten aan de omgeving zijn ook niet toegestaan;
 - Minimale ingrepen om biodiversiteit te stimuleren zijn wel mogelijk zoals: inzaaien van inheemse bloemmengsels, extensief beheren (als het de biodiversiteit ten goede komt), één keer per jaar maaien, extensief begrazen en ingrepen om pionierssoorten te lokken zoals het (deels) afgraven van de bovenlaag, het aanbrengen van een zandlichaam, het graven van een poel of het aanleggen van een stijlwand. Ook de aanleg van een onverhard wandelpad is mogelijk. Materieel kan op maximaal 5% van het terrein worden opgeslagen;

- Opschietende bomen mogen gerooid worden. 'Onkruiden' die schadelijk zijn voor de omgeving mogen bestreden worden (distels, Jacobskruiskruid).
7. Tijdelijke natuur is in principe ook gebruiksnatuur. Voor betreding van het terrein kan wel toestemming van de eigenaar nodig zijn. In sommige gevallen, bijvoorbeeld als er sprake is van gevaarlijke situaties, kan afsluiten van (een deel van) het terrein noodzakelijk zijn. Recreatie mag de (ontwikkeling van) biodiversiteit niet in de weg staan. Intensief gebruik past niet binnen het concept tijdelijke natuur. Denk hierbij aan het organiseren van evenementen en festivals of het gebruik als tijdelijke parkeerterrein.

Hoofdstuk 7 Slotbepalingen

Artikel 7.1 Intrekken oude beleidsregels

Ingetrokken wordt:

1. Besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht van 9 juni 2015, nr. 815263C4, tot vaststelling van de Beleidsregel toedeling segment 2 ontwikkelingsruimte programmatische aanpak stikstof Provincie Utrecht 2015;
2. Besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht van 25 juni 2013, nr. 80E4C506, tot vaststelling van de Beleidsregel veehouderij, stikstof en beschermde natuurmonumenten Provincie Utrecht 2013;
3. Besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht van 15 juli 2014, nr. 81039033, tot vaststelling van het Protocol depositiebank Provincie Utrecht juli 2014;
4. Besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht van 24 maart 2015, nr. 810EG868, tot vaststelling van de Beleidsregel Beschermde kleine landschapselementen Provincie Utrecht 2015.

Artikel 7.2 Inwerkingtreding

Deze beleidsregels treden in werking op 1 januari 2017.

Artikel 7.3 Citeertitel

Deze beleidsregels worden aangehaald als: Beleidsregels natuur en landschap Provincie Utrecht 2017, of verkort als Bnl.

Aldus vastgesteld in de vergadering van Gedeputeerde Staten van Utrecht van 1 november 2016.

*Gedeputeerde Staten van Utrecht,
Voorzitter*

Secretaris

Bijlage 1 behorende bij artikel 4.4, lid 3 van de Beleidsregels natuur en landschap Provincie Utrecht 2017

Kwaliteitstoelagen en regels voor boscompensatie op basis van de Wet natuurbescherming

Aan boscompensatie op basis van de Wet natuurbescherming wordt in de Verordening natuur en landschap Provincie Utrecht 2017 in artikel 4.2.2 lid 2 als eis gesteld dat deze gelijkwaardig (in oppervlakte, natuurkwaliteit en ruimtelijke samenhang) dient te zijn aan het bos dat verloren gaat. Om te bewerkstelligen dat de boscompensatie gelijkwaardig is, worden de hierna opgenomen toelagen en regels toegepast.

Toelagen voor boscompensatie

Voor de te realiseren boscompensatie gelden naast de één-op-één compensatie de volgende toelagen per ha die verloren gaat.

Tabel 1. Toeslag per ha voor de herstelltijd, de tijd dat het natuurbeheertype (het bos) dat verloren gaat, ter plaatste aanwezig is geweest (c.q. de ouderdom van de bosgroeiplaats)

Herstelltijd in jaren	Toeslag per ha
< 10	0,1
10 - 50	0,3
50 - 100	0,5
> 100	0,7

Tabel 2. Toeslag per ha voor het voorkomen van zeldzame en bedreigde soorten in het natuurbeheertype dat verloren gaat.

Aantal soorten	Toeslag per ha
1	0,1
2	0,2
3	0,3
4	0,4
Etc.	
≥ 10	1,0

De zeldzame en bedreigde soorten betreffen aandachtsoorten uit het actieve soortenbeleid van de Provincie Utrecht. Dit zijn de (zwaar) bedreigde Rode Lijst soorten, meest zeer zeldzaam, aangevuld met typisch Utrechtse soorten.

De toepassing van de toelagen voor de aanwezigheid van soorten laat onverlet de toepassing van de Wet natuurbescherming. De toepassing van de Wet natuurbescherming voor deze soorten kan er toe leiden dat ook andere maatregelen vereist zijn of dat de ruimtelijke ontwikkeling in het geheel geen doorgang kan vinden.

Indien allebei de toelagen van toepassing zijn, dan dienen deze te worden opgeteld. Een voorbeeld van de berekening: er gaat 3 ha bos verloren, op deze locatie is 75 jaar bos aanwezig en er komen 2 bedreigde soorten voor. De som is dan $3 + (3 \times 0,5) + (3 \times 0,2) = 5,1$ ha compensatiebos.

Regels van toepassing voor te realiseren boscompensatie

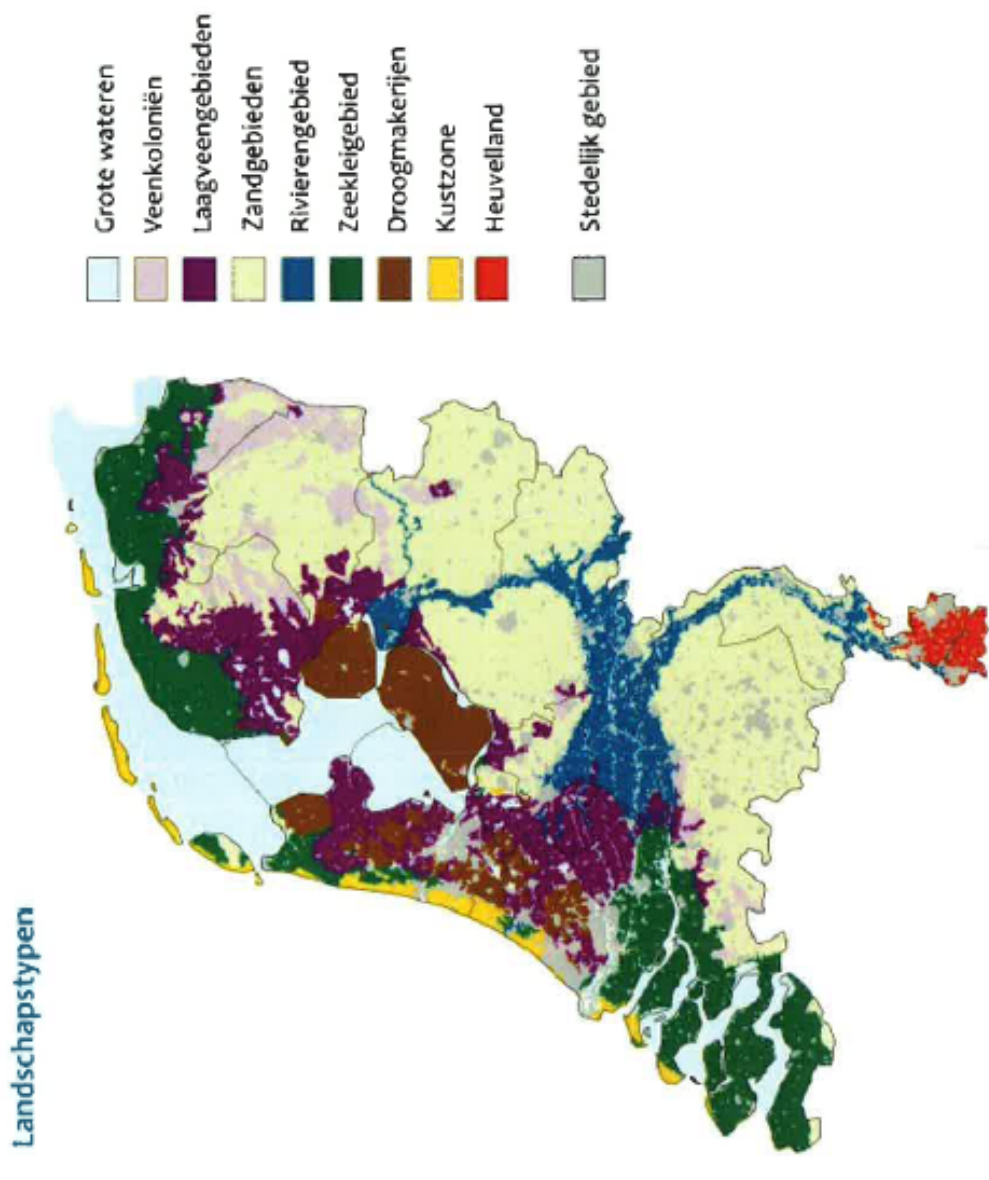
Bij het realiseren van boscompensatie dienen naast de toelagen de volgende regels in acht te worden genomen.

1. Voor de te realiseren boscompensatie dient altijd eerst onderzocht te worden of het mogelijk is deze te realiseren in de (directe) nabijheid van de aantasting. Indien dit niet mogelijk is, dan is realisatie binnen de gehele Provincie mogelijk en met ontheffing (Artikel 4.4 lid 2 Bnl) ook in aangrenzende gebieden in de omringende Provincies.
2. Voor boscompensatie geldt in alle gevallen dat deze van goede natuurkwaliteit dient te zijn, dient te grenzen aan een boskern, bij te dragen aan bestaand recreatie-, natuur- en landschapsbeleid van gemeenten of Provincie, of te leiden tot een versterking van de landschappelijke kwaliteit in de Provincie (in overeenstemming met de Kwaliteitsgidsen landschap).

Bijlage 3 behorende bij artikel 6.2, lid 3 van de Beleidsregels natuur en landschap Provincie Utrecht 2017

Bijlage 3b: Soorten per regio en biotoop

Bijlage 3c: Soorten per regio Vestigingskans

PBL/okt02
www.do.nl/nr100503

Bron: Alterra.

Bijlage 3b Soorten per regio en biotoop behorende bij de Beleidsregels natuur en landschap provincie Utrecht 2017

		biotoop beschrijving	gebruikte bronnen
AMVB	das	Uitsien bouwen fluit borchten in hoog en droog gaessen vergraaide gronden. De amscher naar grange beekdalen, rivieruitwaarden of andere voedselgebieden mag niet te groot zijn. Ze houden van een kleinschalig weide- of akkerlandschap bij bosranden of houtwallen, maar ook in meer open terreinen, zoals heidevelden komen dassen voor. Het landschap moet voldoende dekking en voldoende voedselaanbod bieden en, als het even kan, zo weinig mogelijk verstoring.	www.dassenboom.nl ; soortenstandaard
AMVB	boomarter	De boomarter komt in allerlei typen en leeftijden bos voor. Niet alleen oude bossen, maar bijvoorbeeld ook in de jonge bossen van de Flevoorden en in Moerasbossen in Overijssel en Utrecht. De bomen moeten dik genoeg zijn voor de (spechten) holen waarin ze hun verblijfplaats hebben. Elasmuizen leven voornamelijk in structureel rijke voorbossen in glooiend gebied, het meest begroeid met eiken, maar ze komen ook voor in naaldbossen, boomgaarden, kleinschalig agrarisch cultuurlandschap en parklandschap in dorpsranden. Ook struikgewas, hagen, tuinen, muren en gebouwen kunnen bewoond worden door de eekmuis, mits er in de directe omgeving bos of struikgewas aanwezig is en de plek zelf voldoende beschutting geeft.	www.zooflora.nl
AMVB	eekmuis	De gewone zeehond leeft voornamelijk in gebiedsgebieden waar pieken aanwezig zijn die bij eb droogvallen.	www.zooflora.nl
AMVB	gewone zeehond	De veldspitsmuis bewoont kleinschalig agrarisch cultuurlandschap dat niet te intensief beheerd wordt. Hij komt voor in overgangsvegetaties, lintvormige landschapselementen, opgaande kruidenvegetaties en overmoedjes. En ook in aanliggende, braakliggende of niet begraasde kruidenvegetaties, zoals boomgaarden, kan de soort worden aangetroffen. In gebouwen komt hij zelden voor.	www.zooflora.nl
AMVB	veldspitsmuis	De waterspitsmuis komt voor in en langs schoon, niet te voedselrijk, vrij snel stromend tot stilstaand water met een behoorlijk ontwikkelde watervegatie en rug begroeide oevers. Hij komt voor bij beken, rivieren, sloten, plassen en daar waar grondwater opwelt. Ook wordt hij veelvuldig aangetroffen langs de binnenduinrand, natuurlijke duinmeren en kunstmatige infiltratiegebieden. De waterspitsmuis komt alleen daar voor waar bodembedekkende vegetatie aanwezig is en waar binnen een straal van 500 meter water is te vinden. Bovendien moet er in de oevers voldoende schuilmogelijkheid zijn waar de waterspitsmuis zich kan terugtrekken om zijn prooi op te eten.	www.zooflora.nl
AMVB	waterspitsmuis	De adder komt voor in structureel rijke bossen en heiden, zowel vochtige als droge.	www.zooflora.nl
AMVB	adder	Hazelwormen leven in bossen, bosranden, heide, houtwallen, struiken, spoor- en wegbermen, ruderaal plaatsen en tuinen.	www.zooflora.nl
AMVB	hazelworm	De ringslang is gebonden aan waterrijke habitats op zandgronden en op de overgangen van zandgrond naar veen- en kleggronden. Grote oppervlaktes laag gelegen, nat gebied worden gemieden. De ringslang komt ook voor in het laagveen. Andere landschapstypen waarin relatief veel waarnemingen worden verricht zijn bos en struweel en op infrastructuur (wegen en spoorwegen). Ringslangen kunnen ook aanwezig zijn in een bebouwde omgeving en in het agrarisch gebied. Heide en hoogveen maken onderdeel uit van het leefgebied, maar zijn geen voorkeurshabitats.	www.zooflora.nl
AMVB	ringslang	Het meest voorkomende habitat van de vinpootsalamander bestaat uit bos- en heidegebieden op zandgronden. Het tweede habitattype bestaat uit heuvelslandschap waar hij voornamelijk voorkomt in of nabij heidebossen. De vinpootsalamander is een cultuurnijdsche soort en komt nauwelijks voor in agrarisch gebied en stad en dorp. De vinpootsalamander is een typische soort voor vennen. Daarnaast komt de soort voor in poelen of andere kleine wateren en in beperkte mate ook in sloten.	www.zooflora.nl
AMVB	vinpootsalamander	Vuursalamanders komen voor in een heideachtig landschap met vochtige toedebossen, doorsneden met bronbeekjes. Kalkrijke bodems, bronnen en een hoge bodemvochtigheid lijken de belangrijkste biotoop-eisen te zijn. Een ander belangrijk aspect van dit schaduwrijke biotoop is de aanwezigheid van koude, vochtige schuilplaatsen.	www.zooflora.nl
AMVB	vuursalamander		www.zooflora.nl

		biotoop beschrijving	gebruikte bronnen
A MVB	beekprik	Beekprik is een typische bewoner van (kleine) beken en sprengen met een afwisseling van snelstromende trajecten met substraat in de vorm van grof zand en grind waar de adulte dieren zich voortplanten en waar traag stromende delen met silt en detritus waar de larven opgroeien.	www.ravon.nl
A MVB	bittervoorn	Bittervoorn is te vinden in de wat bredere sloten, wateringen en vaarten, daarnaast ook in laagdynamische vegetatie op uiterwaardplannen. In vegetatierijke beken op de hogere zandgronden komt bittervoorn minder algemeen voor.	www.ravon.nl ; soortenstandaard
A MVB	eierts	Eierts komt voor in vrij snel stromende beken met een grindbodem.	www.ravon.nl
A MVB	gestippelde alver	Gestippelde alver leeft in heldere, vrij koele, sterk stromende of langzaam stromende wateren, zoals grote modderkuiper kan worden aangetroffen in stilstaande of langzaam stromende wateren, zoals sloten, vennen, plassen en afgeanden meanders van rivieren en beken. Grote modderkuiper komt hier voor op vegetatierijke plaatsen met een goed ontwikkelde modderbodem. Vaak oudere cultuurlandschappen waar weinig aan waterbeheer is gedaan.	www.ravon.nl
A MVB	grote modderkuiper	Voornamelijk in rivieren zoals de Drentse Aa, Swalm, Roer en Grensmaas.	www.ravon.nl ; soortenstandaard
A MVB	riverprik	Het bruin dikkopje kan zowel in droge als vochtige graslanden leven, als de vegetatie maar laag en open is. Voorbeelden zijn open schrale kruidenrijke graslanden in heiden of nabij bossen op zand- en kalkgrond. Tegenwoordig is de soort beperkt tot droog en schraal kalkgrasland op zuidhellingen, met een lage, kruidenrijke vegetatie en hier en daar met een kale bodem.	www.vlindernet.nl
A MVB	bruin dikkopje	Dwangblauwtje komen voor in struittuurtje, droge graslanden op kalkrijke gronden.	www.vlindernet.nl
A MVB	dwangblauwtje	Dwangdikkopjes leven in droge en warme (kalk-)graslanden en dan met name de ruige gedeelten met grote pollen gevende kortsteele.	www.vlindernet.nl
A MVB	groot geaderd witje	Groot geaderd witje komt vooral voor in open bossen, bosranden, bosweiden, hoogstamboomgaarden en sleedoornstruiken langs hooi- en weilanden.	www.vlindernet.nl
A MVB	grote ijsvogelvinder	Grote ijsvogelvinder is gebonden aan open, matig vochtige loof- en gemengde bossen met ratelpopulieren.	www.vlindernet.nl
A MVB	heideblauwtje	Heideblauwtje komt voor in zowel droge als natte heidevelden; vaak op de overgang van droge naar natte heide. De heide is doorgaans vrij open tot zeer open en structureel met hier en daar kale grond.	www.vlindernet.nl
A MVB	lepenpogje	Lepenpogjes zijn gebonden aan lepen in (vochtige) bossen, bosranden, parken en grotere tuinen.	www.vlindernet.nl
A MVB	kalkgraslanddikopje	Kalkgraslanddikopje komt voor in droge, schrale graslanden en kalkgraslanden.	www.vlindernet.nl
A MVB	keizersmantel	Keizersmantel leeft in bosranden, kapvlakten en brede bospaden met kruidenrijke zomen, waar een hoge dichtheid voolijtes aanwezig is en een bloemrijke ruige met geschikte nectarplanten.	www.vlindernet.nl
A MVB	klaverblauwtje	Droge, matig schrale graslanden, zoals kalkgraslanden, schralere hooilanden, brede kruidenrijke schrale wegbermen en zonnig gelegen, vrij vochtige en kruidenrijke, extensief begraste weilanden.	www.vlindernet.nl
A MVB	purperstregparelmoervinder	Natte tot vochtige, matig voedselrijke ruigten en beekdalgraslanden, vaak met enige beschutting van bos of struweel.	www.vlindernet.nl
A MVB	rode vuurvinder	Schrale tot matig voedselrijke, vochtige of natte graslanden.	www.vlindernet.nl
A MVB	rouwmantel	Gevaneerde, open bossen met wilgen op vochtige, zonnige plaatsen; waarplanten zijn diverse soorten wilg, waaronder vooral boswilg, grauwe wilg en geoorde wilg; in mindere mate ook berk, ratelpopulier en grunus.	www.vlindernet.nl
A MVB	tweekleurig hooibeestje	Warme droge schrale open graslanden op zonnige beschutte plaatsen. Waardplanten zijn diverse grassoorten, waaronder vooral schapegras; ook beemdgras, struisgras en parelgras.	www.vlindernet.nl
A MVB	veenbesparelmoervinder	Oevers van vennen met hoogveenontwikkeling en hoogveentjes omgeven door bos. Waardplanten zijn kleine veenbessen en soms lavendelheide.	www.vlindernet.nl
A MVB	veenhoubeestje	Voedselarme plaatsen in moerasen, veengebieden, natte heiden en veevelden randen lange heidevennen. Waardplanten is Eenaring wollegras; buiten Nederland ook grassen zoals pijpenstrootje.	www.vlindernet.nl
A MVB	veldparelmoervinder	Kruidenrijke, droge en schrale graslanden met een open, korte, vrij rommelige mozaïestructuur. Waardplant is vooral smalle weegbree.	www.vlindernet.nl

		biotoop beschrijving	gebruikte bronnen
		Vochtige ruigten op open plaatsen in een luwe omgeving, zoals ruige randen van vochtige hooi- of weilanden en natte, ruige graslandjes in beekbegeleidende bossen. Waardplanten zijn echte valeriaan en kleine valeriaan. Uitgestorven in Nederland.	www.vlindernet.nl
A MvB	woudparelmoervlinder	Bosranden en open plekken in bossen, zoals kapvelden en bosweiden, brede bospaden en beschutte graslanden. Waardplanten zijn diverse soorten vooitje, met name hondsvooitje en bleek- en donkersporig bosvooitje.	www.vlindernet.nl
A MvB	zilvervlek	Water: ondiepten in de Waddenzee en de zeearmen in Zeeland, bij de niet droogvallende plaatsen, bodems van diepe kwelderkeken en soms in binnendijse plassen.	www.mindelen.nl/nederlandssesooten.nl
A MvB	groot zeegras	De baardveermuis is in Nederland een soort van het kleinschalige agrarische cultuurlandschap en van bosgebieden. Als winterverblijf zijn vooral kalksteengroeven, bunkers, forten, vestingwerken, oude steenfabrieken, jskelders en (kasteel)kelders bekend.	www.mindelen.nl/nederlandssesooten.nl
Bijl IV	baardveermuis	Oud vochtig structuurrijk loof-, naald- en gemengd bos, maar vooral hele oude ontwikkelde beuken en elkenbossen, met een hoog aanbod aan bomen met holten en spleten. Kleinschalige landschapsstructuur met verspreid staande oude bomen (mulissen landschap en parken/landgoederen).	www.mindelen.nl/nederlandssesooten.nl
Bijl IV	bechsteins vleermuis	Bevers komen voor in het overganggebied tussen land en water zoals moerassen, langs beken, vaarten, rivieren en meren; bij voorkeur omzoomd door broekbossen met bomen als wilg en es. De aanwezigheid van bossen/bomen op de oevers is een vereiste.	www.mindelen.nl/nederlandssesooten.nl
Bijl IV	bever	De bosveermuis is een soort van bossen en het kleinschalige agrarische cultuurlandschap. De bosveermuis bezet in het najaar een territorium door vanuit een vaste verblijfplaats in een boomholte of kast te roepen. Als winterverblijf zijn voor de bosveermuis vooral boomholtes, maar ook zolders en andere plekken in gebouwen worden gebruikt.	www.mindelen.nl/nederlandssesooten.nl
Bijl IV	bosveermuis	De Brandt's vleermuis is een soort van kleinschalige agrarische cultuurlandschappen en bosgebieden. Verblijfplaatsen van Brandt's vleermuis worden vooral in gebouwen gevonden, op zolders, achter houtwerk en in spouwmuuren.	www.mindelen.nl/nederlandssesooten.nl
Bijl IV	brandt's vleermuis	De bruinvuis leeft voornamelijk in zout water maar kan ook in brak water worden aangetroffen.	www.mindelen.nl/nederlandssesooten.nl
Bijl IV	bruinvuis	De lynx komt (in het buitenland) voornamelijk voor in grote aaneengesloten bosgebieden van afwisselende samenstelling. Hij heeft een voorkeur voor volwassen, dichtbegroeide naaldbossen en gemengde bossen, met veel bomen en een dichte ondergroei.	www.mindelen.nl/nederlandssesooten.nl
Bijl IV	euraziatische lynx	De franjestaart is een soort van half open tot zeer dicht bos en kleinschalig, gesloten landschap. Ze wordt vaak in of bij relatief waterrijk, vochtig (loof)bos gevonden.	www.mindelen.nl/nederlandssesooten.nl
Bijl IV	franjestaart	Noordzee	www.mindelen.nl/nederlandssesooten.nl
Bijl IV	gewone dwergveermuis	Gedurende het hele jaar worden vooral gebouwen als verblijfplaats gebruikt. Ze leeft in gesloten tot half open landschap, in kleinschalig agrarisch landschap, in dorpen en steden, parken en tuinen.	www.mindelen.nl/nederlandssesooten.nl
Bijl IV	gewone dwergveermuis	Ze worden zowel op zolders, achter betimmeringen, daklijsten en vensterluiken, in spouwmuuren, onder dakpannen, als in holten en spleten in bomen en in vleermuiskasten gevonden. Ze jagen op beschutte plekken in bos en kleinschalig parkachtig landschap, boven bospaden, lanen en open plekken, langs bosranden en laag boven (bloeiende) kruidenvegetaties of langs en door de kroon van (bloeiende) bomen. Als winterverblijf worden grotten, kalksteengroeven, oude steenfabrieken, bunkers, forten, vestingwerken, jskelders en (kasteel)kelders gebruikt. Overwinterende gewone grootoorveermuis zijn echter ook op zolders en in kerkoren, en een enkele keer in boomholtes gevonden.	www.mindelen.nl/nederlandssesooten.nl
Bijl IV	gewone grootoorveermuis	De grijze grootoorveermuis lijkt sterk aan menselijke nederzettingen gebonden. De grijze grootoorveermuis is een duidelijk warmteminnende soort en kiest relatief warme zolders (vaak gedeelt met leisteen) als zomerverblijfplaats. Als winterverblijf is het ondergrondse type bekend, zoals grotten, kalksteengroeven, oude steenfabrieken, bunkers, vestingwerken, jskelders en (kasteel)kelders.	www.mindelen.nl/nederlandssesooten.nl
Bijl IV	grijze grootoorveermuis		www.mindelen.nl/nederlandssesooten.nl

		biotoop beschrijving	gebruikte bronnen
Bijl IV	grote hoefijzermuis	De grote hoefijzermuis jaagt in allerlei halfoopen structuurrijke landschappen. Grote hoefijzermuizen hangen in grote groepen vrij aan het plafond op warmere vaak lesteengedekte (kerk)zolders.	
Bijl IV	hamster	De hamster is gebonden aan een open, agrarisch landschap op leem- of losgrond, nodig voor een stevige grond om burchten in te bouwen, met een lage grondwaterstand (lager dan 80 cm onder het maaiveld). De hamster leeft met name in graanakkers of percelen met luzerne.	www.zooodlervereniging.nl
Bijl IV	hazelmuis	De hazelmuis komt vooral in heuvel landschappen en gebirgen voor. Hij wordt vooral aangetrokken in en nabij loofbossen, en heeft hierbij een voorkeur voor dichte struweelbegroeiingen van bramen, hazelaar, adelaarsvaren en kamperfoelie op de overgang van structuurrijk bos naar grasland. Maar ook in grote tuinen, hagen, houtwallen en jonge bosaanplant komt de hazelmuis voor.	www.zooodlervereniging.nl
Bijl IV	ingekorven vleermuis	Ingekorven vleermuizen maken gebruik van bomen en bossen en stalen in een cirkel met een straal van 8 kilometer rond de kolonies. Stalen zijn erg belangrijk voor ingekorven vleermuizen. De twee bekende grote kraamgroepen in Nederland bevinden zich in een abdij en in een voormalig klooster in Limburg. De ingekorven vleermuis brengt in Nederland de winterperiode door in mergelgroeven.	www.vleermuizenindestad.nl
Bijl IV	kleine dwergvleermuis	De kleine dwergvleermuis is een soort van gesloten tot half open landschap. De kleine dwergvleermuis gebruikt gedurende het hele jaar vooral gebouwen als verblijfplaats. Er zijn in het buitenland echter ook verblijfplaatsen in bomen gevonden.	www.minel.nl/nederlandssesooiten.nl
Bijl IV	kleine hoefijzermuis	De kleine hoefijzermuis jaagt in allerlei halfoopen structuurrijke landschappen. Kleine hoefijzermuizen hangen in grote groepen vrij aan het plafond op warmere vaak lesteengedekte (kerk)zolders of, in warmere streken, in onderaardse ruimtes (gebouwen of grotten).	www.minel.nl/nederlandssesooiten.nl
Bijl IV	laafvlieger	De laafvlieger is een gebouwboerende soort die overal in Nederland wordt aangetrokken, vooral in relatief open gebied. Het is een typische soort van het agrarische landschap en de rand van bebouwingskernen. Verblijfplaatsen van de (kraam)groepen zijn vooral bekend in en op gebouwen: in spouwmuuren, achter betimmeringen en daklijsten, onder pannen, op zolders.	www.minel.nl/nederlandssesooiten.nl
Bijl IV	meervleermuis	Kraamkolonies van de soort bevinden zich in diverse typen gebouwen (kerken, boerderijen, woonhuizen), steevast in de nabijheid van waterrijke gebieden. De belangrijkste overwinteringsplaatsen in Nederland liggen in de mergelgroeven van Zuid-Limburg en in bunkers in het Hollandse duingebied en bij Arnhem.	www.minel.nl/nederlandssesooiten.nl
Bijl IV	mopsvleermuis	De mopsvleermuis is een zeer zeldzame soort van oude, structuurrijke loof- en naaldbossen, rivervallen en landschappen met veel lijnvormige elementen. Mopsvleermuizen maken gebruik van kleine, nauwe spleten aan bomen of gebouwen als verblijfplaats. Als winterverblijf in Nederland zijn ondergrondse kalksteengroeven en ruïnes bekend.	www.minel.nl/nederlandssesooiten.nl
Bijl IV	nathusius' dwergvleermuis = ruijs dwergvleermuis	De ruijs dwergvleermuis is een soort van half open, waterrijke landschappen met zowel vochtige loofbossen als coniferenbossen. Nabijheid van water is essentieel. De soort komt het hele jaar ook voor in de stedelijke omgeving en zit daarbij zowel in gebouwen (zoals bebouwing uit de jaren 60 en 70 van de vorige eeuw) als in oude bomen met holten.	www.minel.nl/nederlandssesooiten.nl
Bijl IV	noordse woelmuis	De noordse woelmuis leeft in rietlanden, oeverlanden van meren, langs beken en rivieren, en in drassige, extensief gebruikte hooi- en weilanden.	www.minel.nl/nederlandssesooiten.nl
Bijl IV	otter	Otters leven in de oeverzone van allerlei wateren. Otters hebben een sterke voorkeur voor ruig begroeide en bosachtige oeverzones. Bij dichtvriezen van wateren zoeken ze stromende beken, rivieren, open kweekwater, windwakken, spuwakken bij gemalen.	www.minel.nl/nederlandssesooiten.nl
Bijl IV	rosse vleermuis	Rosse vleermuizen zijn typische bewoners van oude bomen, maar tegenwoordig zijn ze gebonden aan open, waterrijk landschap. Zowel solitaire mannetjes, groepen vrouwtjes met jongen als dieren in winterslaap gebruiken boomholten als onderkomen.	www.minel.nl/nederlandssesooiten.nl
Bijl IV	tuinelaar	Zee.	www.minel.nl/nederlandssesooiten.nl

		biotoop beschrijving	gebruikte bronnen
		De tweekleurige vleermuis is een soort van het open waterrijke laagland. Het is een typische gebouwbewoner, die vanuit haar verblijfplaats hoog (> 50 m) boven meren, rivieren en moeras jaagt. Bij de uit Nederland bekende verblijfplaatsen gaat het in beide gevallen om een woonhuis. In het buitenland wordt de soort vooral gevonden in gebouwen, onder daklijsten en op zolders, in vleermuiskasten, maar ook in bomen. Uitgestorven in 1986.	www.mindelen.nl/nederlandsesoorten.nl
Bijl IV	tweekleurige vleermuis	De valse vleermuis houdt zich 's zomers op in bossen en parkachtige landschappen, het meest in oude loofbossen zonder veel ondergroei, zoals beukenbossen. Het is een bewoner van ruïne, warme, hoge zolders bijvoorbeeld van kerken, kloosters, kastelen, scholen en oude woonhuizen. Ze overwinteren meestal op relatief warme plaatsen in groeven, grotten en kelders.	www.mindelen.nl/nederlandsesoorten.nl
Bijl IV	valle vleermuis	De watervleermuis is een boombebouwend soort van half open tot gesloten, waterrijk en boorijk landschap. De (kraam)groepen in de zomer zijn vooral bekend van spleten en gaten in holle bomen, maar worden soms ook op kerzolders, in vleermuiskasten, bunkers en oude forten gevonden. Als winterverblijf gebruiken ze voornamelijk ondergrondse objecten, zoals grotten, kalksteengroeven, oude steenfabrieken, bunkers, forten, vestingwerken, ijskelders en (kasteel)kelders. Daarnaast worden ook overwinterende dieren gevonden in overkluzingen en oude rooistystemen, kerktorens en in boomholten.	www.mindelen.nl/nederlandsesoorten.nl
Bijl IV	watervleermuis	Wilde katten hebben grote activiteitsgebieden, meestal tussen de 60 en 350 hectare. De wilde kat komt in West- en Midden-Europa vooral voor in afgelegen gebieden met uitgestrekte, afwisselende en droge, oude elken-, beuken- of gemengde loofbossen. De hoogste dichtheden worden bereikt in oude bossen met veel structuur, in de vorm van omgevallen bomen, holle bomen, rotsspleten en dassenburchten. Hij is een frequente bezoeker van omliggend grasland en van zonnige kapvelden.	www.zoogdiervereniging.nl
Bijl IV	wilde kat	Noordzee	
Bijl IV	witlanddoffijn	Noordzee	
Bijl IV	witsnuldoffijn	Cultuurlandschappen bieden voldoende variatie, vaak met bosranden die dekking bieden en een overdaad aan reën.	
	wolf	De boomkikker is op het land vaak te vinden in of in de buurt van braamstruiken. Als waterbiats maken boomkikkers vooral gebruik van poelen en daarop lijkende kleine geïsoleerde wateren zoals vijvers, grachten en moerassen. Ook uit vennen en sloten zijn waarnemingen bekend. De boomkikker mijdt de stedelijke omgeving.	www.ravon.nl
Bijl IV	boomkikker	De geelbultvuurpad leeft in zeer dynamische biotopen, waar continu nieuwe natte plekken ontstaan, zoals overstromingsvelden van rivieren. Deze tijdelijke ondiepe wateren vormen het natuurlijke voortplantingsbiotoop van de geelbultvuurpad. Voortplantingsbiotopen zijn ook te vinden in met water gevulde karnissen, kaagvretten veedrinkpoelen en natte plekken in wetlanden.	www.ravon.nl
Bijl IV	geelbultvuurpad	In Nederland het meest in hoogveen en heiden te vinden. Daarnaast komt de soort voor langs infrastructuur (weg- en spoorbomen). Soms worden ook ruderaal terrein (met name spoorwegemplacementen), bosranden/struweel en struweel gemeld. Er zijn sporadische waarnemingen bekend van stad en dorp, agrarisch gebied en van halfnatuurlijke graslanden. Een verspreide begroeiing van bomen en struiken kan in het leefgebied aanwezig zijn, maar massale bosopslag wordt niet verdragen. De bodemvegetatie bestaat meestal uit structuurrijke, oude heide, maar vergraste terreinden zijn ook zeer in trek. Dikke, vervitte vegetaties van bochtige smele en pijpenstrootje vormen een geschikt leefgebied. De overwinteringsplaatsen zijn relatief hoog en droog gelegen en worden vaak door opslag beschermd tegen te extreme weersinvloeden.	www.ravon.nl
Bijl IV	gladde slang		

		biotoop beschrijving	gebruikte bronnen
Bijl IV	heikikker	Heikikkers komen vooral voor in vochtige riedgebieden waar sprake is van veenvorming, en in moeras- en laagveengebieden. Ook in de rest van zijn verspreidingsgebied is vocht en veenvorming een belangrijk element van zijn biotoop. Maar hij wordt ook wel aangetroffen in vochtige schraaggraslanden, duinvalleien, bosranden, langs meren en rivieren en in komkegebieden. De aanwezigheid van laag struweel en hoge kruidige gewassen is hier van belang. Het voortplantingsbiotoop bestaat uit ondiepe stilstaande wateren met oevervegetatie.	www.ravon.nl: soortenstandaard
Bijl IV	kamsalamander	Kamsalamanders leven in kleinschalige landschappen met bospieren, hegen en struiken. Het voortplantingsbiotoop bestaat voornamelijk uit matig voedselrijke tot voedselrijke, stilstaande wateren met een goed ontwikkelde onderwatervegetatie. Veel vindplaatsen zijn beek- of rivierbegeleiding. Knoflookpadden hebben een voorkeur voor agrarisch gebied, ruide terrein (voorstuinen etc.) en halfnatuurlijke graslanden. De soort wordt relatief veel aangetroffen in rivierbegeleidende wateren (kolken, oude meanders) en in de wat voedselrijke vennen, vaak gelegen op de overgang van heide naar cultuurlandschap.	www.ravon.nl: soortenstandaard
Bijl IV	knoflookpad	Muurhagedissen komen voor op warme, stenge plekken, zoals rotwanden en stadsmuren. Ook op spoortrajecten.	www.ravon.nl
Bijl IV	muurhagedis	Poelkikker is een zon- en warmteminnende soort met een voorkeur voor onbeschaduwde wateren. De oeverzone moet bij voorkeur goed begroeid zijn. En het water is vaak vrij omvangrijk of maakt deel uit van een groter complex van wateren. De poelkikker is een kritische soort, die houdt van voedselarm, schoon water. Poelkikkers overwinteren meestal op het land en niet in het water.	www.ravon.nl: soortenstandaard
Bijl IV	poelkikker	De rugstreeppad is een bewoner van zandige terreinen met een betrekkelijk hoge dynamiek, zoals de duinen, de uiterwaarden van de grote rivieren, opgesloten terreinen, heidevelden en akkers. Maar hij wordt ook op klei- en veengronden aangetroffen. Voor de voortplanting is de rugstreeppad afhankelijk van ondiepe wateren, die vrij snel opwarmen. Vaak wordt gebruik gemaakt van tijdelijke poeltjes en plassen, maar ook slootjes en vennen kunnen geschikt zijn.	www.ravon.nl: soortenstandaard
Bijl IV	rugstreeppad	De vroege meesterpad wordt aangetroffen op ruide plaatsen (groeven, oude bebouwing en kerkhoven) en in heidebossen en grachten. De soort wordt in zekere zin gezien als een cultuurvolger. Een stenostructuur van de bodem is de belangrijkste bepalende factor voor vestiging.	www.ravon.nl
Bijl IV	vroege meesterpad	In Nederland is het voorkomen van de zandhagedis sterk gebonden aan duin- en heidegebieden. Daarnaast komt de soort voor langs infrastructuur (weg- en spoorbermen) en op ruide terrein (vooral spoorweginfrastructuur). Sporadisch worden ook bosranden en struweel gemeld. De optimale habitat is een mozaiek van rijk gestructureerde dwergstruikvegetatie, afgewisseld met hogere grassen, 'kale' grond en plekken met open zand. De structuurdiversiteit is daarbij belangrijk.	www.ravon.nl: soortenstandaard
Bijl IV	zandhagedis	Ruige begroeiingen van vochtige, matig voedselrijke graslanden die in beheer zijn als hooiland en een tot twee keer per jaar worden gemaaid. Zulke plaatsen zijn te vinden in beekdalen, nabij moerassen, in vochtige graslanden en langs wegbermen.	www.vindernet.nl
Bijl IV	donker pimpereblaauwtje	Laagveenmoeras; het is noodzakelijk dat een grote oppervlakte moerasgebied aanwezig is met een mozaiek van jl. veenmoerasland, natland en hooiland. Waardplant is waterzuring.	www.vindernet.nl
Bijl IV	grote vuurvinder	Vochtige, vrij voedselarme hooilanden waarin de waardplant grote pimpereblaauwtje en de waardmieren leven. Vaak zijn dit enigszins moerasse graslanden in beekdalen of bij meren.	www.vindernet.nl
Bijl IV	pimpereblaauwtje	Droge, zonnige en warme graslanden, meestal op zuidhellingen. Waardplant is grote tijm op kalkrijke grond en kleine tijm op zandgrond.	www.vindernet.nl
Bijl IV	tijmblaauwtje	Open plekken en boswieden in vochtige bossen: grazige ruigten en ruige graslanden langs waterhoopjes in bossen of nabij bosranden. Waardplanten zijn diverse gras- en soms zeggensoorten, waaronder smele, zwenkgras, hondstaarwegras en struisriet.	www.vindernet.nl
Bijl IV	zilverstreepphoebestje		www.vindernet.nl

		biotoop beschrijving	gebruikte bronnen
Bijl. IV	bronslibel	Traag stromende (delen van) beken en rivieren, meestal met bomen en struiken op de oever. Rivieren en grotere beken. De gaffelbel komt voor in rivieren en grote beken met een bodemslibstraat van bij voorkeur klei- of grof zand. Vaak staan er bomen en struiken op de oevers, maar een deel van de oever moet onbegroeid zijn. De wateren zijn minimaal enkele meters breed en niet of nauwelijks begroeid.	www.bellennet.nl
Bijl. IV	gaffelbel	Laagveenmoerassen en vegetatiezone van hoogveen en duinplannen. De meeste geveerde witsnuitlibellen zijn te vinden bij verlandingszones van laagveenmoerassen. Daarnaast kunnen ze voorkomen in bosplannen en verlandingszones van hoogveen- en heidevelden op de hoge zandgronden en randzones van hoogveen. In de duinen is de soort gevonden bij verlandingsvegetaties met een laagveen karakter. Deze biotooptypen hebben met elkaar gemeen dat het water helder, ondiep (één meter of minder), matig voedselrijk en beschermd gelegen is.	www.bellennet.nl
Bijl. IV	geveerde witsnuitlibel	Stilstaande wateren met dichte kraaienschreeuervelden: plassen, sloten en peltgaten in laagveengebieden en sloten in veenweidegebieden. Omgeving Waarlijk en Langstraat aangewezen als potentieel leefgebied.	www.bellennet.nl
Bijl. IV	groene glazenmaker	Voortplantingshabitat is te vinden in peltgaten en sloten in laagveenmoerassen, meestal met lisdode en niet. Daarnaast ook bij plassen met brede netkraag of andere laagveenachtige vegetatie. Beschutte plaatsen in heidevelden, velden van pijpenstrootje, halpopen (moeras)bossen met ondergroei van pijpenstrootje vormen de overwinteringshabitat.	www.bellennet.nl
Bijl. IV	noordse winterjuffer	De oostelijke witsnuitlibel is een karakteristieke libel van zwakgebuilde, vaak wat venige wateren op een voedselarme bodem. Dit zijn overwegend vennen, randzones van hoogveen, matig voedselarme moerassen en plasjes in grindgroeven. De wateren waarin de soort zich voortplant, hebben doorgaans een uitgebreide verlandingsvegetatie met verschillende soorten zeggen.	www.bellennet.nl
Bijl. IV	oostelijke witsnuitlibel	De rivierrombout is een uitgesproken bewoner van grote rivieren. Hij komt vooral voor in delen van de rivier met een zandbodem of zandig tot slibrijke waterbodem.	www.bellennet.nl
Bijl. IV	riverrombout	De sierlijke witsnuitlibel wordt vooral aangetrokken in matig voedselarme tot vrij voedselrijke plassen en meren met een gevarieerde waterplantenbegroeiing. De oever is op zijn minst deels beschermd door bos of bomen, ook wel door brede netkragen. Het gaat hierbij om oude rivierarmen, visvijvers, voormalige afgravingen en vennen.	www.bellennet.nl
Bijl. IV	sierlijke witsnuitlibel	De houding komt voor in stromende rivieren en kustwateren. Volwassen vissen trekken in scholen in het najaar de rivieren op een paal in de herfst en winter maanden niet al te ver landinwaarts.	www.mindelen.nl/nederlandsesoorten.nl
Bijl. IV	houding	Volwassen van de steur liggen in de benedenloop van een rivier vanaf het punt waar geen invloed meer merkbaar is van het zoute water. Voor een geslaagde intrek is directe toegang tot de rivier en een geleidelijke overgang van zout naar zoet water vereist. Luvteplaatsen met ondiep water met een rijke schakering aan bodembewonende organismen die als voedsel kunnen dienen voor larven en juvenielen van de steur zijn noodzakelijk, bijvoorbeeld nevengeulen in de uiterwaard, die vanaf de hoofdstroom bereikbaar zijn.	www.mindelen.nl/nederlandsesoorten.nl
Bijl. IV	steur	De drijvende waterweegbree groeit in uiteenlopende stilstaande of zwak stromende wateren, zoals heide- en veenplannen, duinplannen, meren, afgesloten rivierarmen, laaglandbeken, kanalen, sloten, watervoerende greppels en vijvers. Het best gedijt plant in water dat helder, fosfaatarm, kalkarm en voedselarm of matig voedselrijk is; plaatselijk bevat het water veel ijzer.	www.mindelen.nl/nederlandsesoorten.nl
Bijl. IV	drijvende waterweegbree	De groenklolorchis groeit op zonnige, natte plaatsen, die voorkomen in sterk basisch milieu. Zij komt voor in pionierstadia van kalkrijke valreien in het duingebied, waar de basenrijkdom het gevolg is van restinval van zeewater. Bovendien in jonge, niet verzuurde trilvenen en veenmosnetlanden in het laagveengebied. Vroeger ook in beekdalen en kalkrijke moerassen in het binnenland met basenrijke kwel.	www.mindelen.nl/nederlandsesoorten.nl
Bijl. IV	groenklolorchis		www.mindelen.nl/nederlandsesoorten.nl

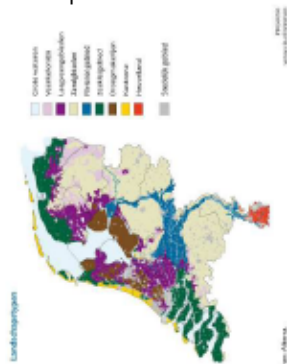
		biotoop beschrijving	gebruikte bronnen
		Waterkanten (open plekken aan oevers van beken, zoete kreken en ondiepe poelen en in en langs sloten aan de rand van veengebieden), zeedunnen (langs drinkpoelen, in binnendunwieland en duinvalleien), grasland (extensief begraste weiland en oud grasland), ijsbanen en uiterwaarden (lange beken en kleine rivieren). De plant groeit in weilanden die niet of nauwelijks bemest worden en die 's winters ondiep onder water staan en 's zomers slechts oppervlakkig uitdrogen.	www.milieu.nl/nederlandssesorten.nl
Bij IV	krupend moerascherm	Heide (moerasse tot vochtige plaatsen) en grasland (heischraai grasland, blauwgrasland en beekdalgrasland). Elders ook in zeedunnen (duinvalleien).	www.milieu.nl/nederlandssesorten.nl
Bij IV	zomerschroeforchis	De brede geelrandwaterroofoever is een bewoner van grote, stilstaande wateren, in het bijzonder meren, vennen, grind- en brunkoogroeven, en (vis)vijvers.	www.milieu.nl/nederlandssesorten.nl
Bij IV	brede geelrandwaterroofoever	De gestreepte waterroofoever komt vooral voor in het binnenland in onvervuld, voedselarm tot matig voedselrijk water van meer dan 50 cm diepte met een goede waterkwaliteit. Het kunnen zowel smalle (2,5 meter) als brede (25 meter) sloten of peltgaten zijn. Het water is helder en bevat weinig fytoplankton (microscopische algen). Vegetatie is meestal spaarzaam aanwezig.	www.milieu.nl/nederlandssesorten.nl
Bij IV	gestreepte waterroofoever	De helderbok komt voor bij oude maar nog levende eiken. Het gaat hierbij meestal om kwijnde deels beschadigde bomen die alleen staan en door de zon beschut worden. De larven van de helderbok leven in stammen van eikenbomen. Een populatie van de helderbok kan zich alleen langdurig handhaven op plekken waar meerdere oude, deels of geheel vrijstaande eiken aanwezig zijn. Hoewel de soort kan vliegen is de soort erg plaatsrouw waardoor nieuwe biotopen niet snel gekoloniseerd worden.	www.milieu.nl/nederlandssesorten.nl
Bij IV	helderbok	De larven van de juchtleeklever leven in molm van dikke, holle toebomen waarbij bomen met een op en of hallopen standaardsgereferend worden. Het gaat dan ook vaak om bomen in huwelien of bosranden. Soms worden afgebroken stammen gebruikt.	www.milieu.nl/nederlandssesorten.nl
Bij IV	juchtleeklever	De larven van de vermiljoenlever leven van afbrekend hout achter schors, maar ze voeden zich waarschijnlijk ook met andere houtbewonende insecten.	www.milieu.nl/nederlandssesorten.nl
Bij IV	vermiljoenlever	De Bataafse stroommossel prefeert gestructureerde grofzandige sedimenten en is daardoor grotendeels gebonden aan stromende wateren zoals rivieren, beken of wateren die in verbinding staan met de rivier.	www.milieu.nl/nederlandssesorten.nl
Bij IV	bataafse stroommossel	Stilstaand water. De soort heeft een voorkeur voor veenbodems en ligt in het verweide gebied weinig kritisch. Buiten het veenweidegebied komt de soort alleen voor in sloten met een goede waterkwaliteit en een goed ontwikkelde wet- en vegetatie.	www.milieu.nl/nederlandssesorten.nl
	platte schijfhoren		soortprotocol Stowa
nest1	steenruil	Steenruilen leven in diverse halfopen landschappen. Favoriet zijn extensief gebruikte graslanden en andere kleinschalige agrarische gebieden. De aanwezigheid van heggen, huwelien en (knol)bomenrijen is van groot belang. Gebroed wordt in holen; in Nederland vaak in knoelwigen, steenruiken en boomstammen.	www.vogelbescherming.nl ; soortenstandaard
nest2	gierzwaluw	Stedelijk gebied. De huizen, kantbooggebouwen, horeca, kerken en andere bouwsels van de mens zijn voor de gierzwaluw niet een rotslandchap vol met holtes. Sommige van die holtes zijn prima geschikt om in te broeden: vaak zijn het de kieren tussen dakpannen en de tengels (parlanten) waarop deze rusten, bovenop hoge gebouwen. Ook spouwmuurisolatiegaten en andere holtes voldoen vaak als broedplaats voor de gierzwaluw.	www.vogelbescherming.nl ; soortenstandaard
nest2	roek	Akker, bos, weiland (kleinschalig), weilanden (uitgestrekt). Broeden graag in vrijstaande opgaande groepen bomen, vooral populieren, kolonibroeier.	www.vogelbescherming.nl ; soortenstandaard
nest3	grote gele kwikstaart	Heide, vaak smetromende en ondiepe beken met geringe (delen van de) oevers en de oevers van meren. Overwintert in Nederland soms ook op natte dalen in steden.	www.vogelbescherming.nl ; soortenstandaard
nest3	kerkuil	Veel voorkomende broedplaatsen zijn boomstammen, kerken en andere bouwsels, een enkele keer ook holle bomen.	www.vogelbescherming.nl ; soortenstandaard
nest3	oehoe	Uitgestrekte, gevarieerde bossen met veel maj in het terrein (alle rotsheggen, heuvels en dalen). Gebroed wordt zowel in bomen als op richte en in spleten in rotsen. Groot territorium.	www.vogelbescherming.nl ; soortenstandaard
nest3	oelvaar	Landelijke bebouwing (broedlocatie) afgewisseld met graslanden, oevers, hooilanden (kleinschalig) om te foerageren.	www.vogelbescherming.nl ; soortenstandaard

		biotoop beschrijving	gebruikte bronnen
nest3	slachtaak	Open landschapen om op vogels te jagen en hoge bouwwerken om in te broeden (re skasten).	werkgroepsrichtlijn.nl
nest4	boomvalk	Open gebieden (hoogveen, moerassen, plassen) met veel variatie en een ruime hoerestheid prooideren, omgeven door bos of bossen.	www.vogelbescherming.nl
nest4	buizerd	Akkers, bos, natuurlandschappen, graslanden, heide, hoogveen, plassen, weilanden (kleinschalig), weilanden (uitgestrekt).	www.vogelbescherming.nl; soortenstandaard
nest4	havik	Bos, heide, hoogveen	www.vogelbescherming.nl
nest4	ransuil	Bos, buitengebied, cultuurlandschappen, plassen. Open gebieden met voldoende landschapselementen als bossen, houtwallen en dichte haagen	www.vogelbescherming.nl
nest4	spierwer	Bos, hoogveen, park en tuin, stedelijk gebied	www.vogelbescherming.nl
nest4	wespendief	Bos, heide, hoogveen. Vaak oude, gemengde bossen	www.vogelbescherming.nl
nest4	zwarte wouw	Akkers, bos, moeras, rivieren	www.vogelbescherming.nl
nest5	blauwe reiger	Beken en meren, intergiedzone, kust, moeras, oever, plassen, rivieren, stedelijk gebied	www.vogelbescherming.nl
nest5	boerenzwaluw	broedt in open schuilen en onder brede dakoverstekken, onder bruggen en in dertent ook op andere beschutte plaatsen. Ook komt de boerenzwaluw veel voor in de omgeving van water, waar de zwaluwen raketings o verheuen schieren om muggen te verzamelen	www.vogelbescherming.nl
nest5	bonte vliegenvanger	vooral aangeeft in bos- en gemengde bossen, met open plekken en een geverfde structuur.	www.vogelbescherming.nl
nest5	boomkruiper	Soortelijke bossen met loofbomen, het liefst oude eiken, en enkele open plekken zijn uitstekend geschikt voor de boomkruiper. De soort is gebonden aan het voorkomen van spechten, welke de broedholten uithakken waaraan de boomkruiper gebruik maakt	www.vogelbescherming.nl
nest5	boomkruiper	Bos, park en tuin	www.vogelbescherming.nl
nest5	bosuil	Loofbossen vormen de belangrijkste broedplaats, maar bosuilen zoeken ook regelmatig het landelijk gebied op, mits er voldoende bossen met enkele oude bomen aanwezig zijn. Die bomen worden gebruikt als uitkijppost	www.vogelbescherming.nl
nest5	bruidvler	In Nederland heeft de bruidvler zich vooral gevestigd op landgoederen met grote vijverspartijen en weelderige bossen	www.vogelbescherming.nl
nest5	draaihal	Bos, hoogveen. Nest in vorm van de loofbomen	www.vogelbescherming.nl
nest5	ederleend	Intergiedzone, wad, zee	www.vogelbescherming.nl
nest5	ekster	Akkers, bos, stedelijk gebied, weilanden (kleinschalig), weilanden (uitgestrekt)	www.vogelbescherming.nl
nest5	gele aagde roodstaart	Geverfde, oude gemengde bossen met open plekken (heidewelden, schraai graslanden of andere open gebieden) met een ruim aanbod van spechtegaten in de bomen.	www.vogelbescherming.nl
nest5	glansloep	In loofbossen van minimaal 4 he dare, struweel, groepen verspreid staande bomen, boomgaarden, tuinen en dichte hegg en. Die nestholte wordt gemaakt in rottend hout, maar zeer af ten toe maakt de glansloep van nestkastelen gebruik.	www.vogelbescherming.nl
nest5	grauwe vliegenvanger	Open loof- en gemengde bossen, bosrand en met struiken en parkachtige gebieden	www.vogelbescherming.nl
nest5	groene specht	Geverfde, open bossen met veel oude loofbomen	www.vogelbescherming.nl
nest5	grote bonte specht	Loof- en gemengde bossen met een diverse opbouw (jonge en oude bomen, dicht en open bos	www.vogelbescherming.nl
nest5	hoop	open tot halloopen, liefst droge terreinen, die broedt in boomholtes, rossen en oude gebouwen	www.vogelbescherming.nl
nest5	huiskwaluw	omgeving van gebouwen/ bruggen, vaak wit licht van kleur	www.vogelbescherming.nl
nest5	ilsvogel	Beken en meren, moeras, oever, park en tuin, plassen, reiland en rugte, rivieren en vennen met helder water	www.vogelbescherming.nl
nest5	kleine bonte specht	loof- en gemengde bossen met zachte boomkroon (berk, wilg, els en populier) en veel dood hout.	www.vogelbescherming.nl
nest5	kleine vliegenvanger	voorkeur voor loofbos, met een weelderige rijke ondergroei in de buurt van water, maar ook in gemengd bos	www.vogelbescherming.nl
nest5	koelmees	Bos, park en tuin, stedelijk gebied	www.vogelbescherming.nl
nest5	kortnavelboomkruiper	Gemengde oude bossen	www.vogelbescherming.nl
nest5	middelste bonte specht	Oud loofbos, waarin met name oude eiken voorkomen. Ook houden ze van open plekken in het bos. In tegenstelling tot	www.vogelbescherming.nl
nest5	oeverwaluw	Beken en meren, buitengebied, oever, rivieren, bouwvermiden. Stelt oever (zandig materiaal) om in te broeden	www.vogelbescherming.nl
nest5	pinpeltmees	Bos, park en tuin, stedelijk gebied	www.vogelbescherming.nl
nest5	raaf	uitgestrekte gebieden waarin bossen en heide elkaar afwisselen. Gebroed wordt in open bossen met weinig ondergroei	www.vogelbescherming.nl

		biotoop beschrijving	gebruikte bronnen
nest5	nulpoortuil	broeden in dichte dennen- of gemengde bossen, vaak met kaalblagen of open stukken in de buurt. Gebruikt vaak oude nestholten van zwarte specht	www.vogelbescherming.nl
nest5	spreeuw	Bos, graslanden, park en tuin, stedelijk gebied, weiden (kleinschalig). Broeden in holtes/nestkasten	www.vogelbescherming.nl
nest5	tapuit	Duinen, grassteppen, heide, hoogveen, stuifzanden, weiden (kleinschalig) met (oude) konijnenhollen om in te broeden	www.vogelbescherming.nl
nest5	tonervalk	agrarische landschap, open natuurlandschap, lang's wegen en in boomgaarden. In het landschap moeten enkele hoge bomen of uitsluitpunten aanwezig zijn waar ze ook in kunnen broeden. Maakt zelf geen nest, maar broed in nestkasten, oude nesten van kraaien en in of op gebouwen. Wegbomen, akkerlanden, dijkbegroeiingen, overhoefjes en nulgevegetatie zijn de plekken bij uitstek waar tonervalken zoeken naar hun favoriete prooi: veldmuizen	www.vogelbescherming.nl
nest5	zearend	Open wateren zoals meren en rivieren, omgeven door bossen en open terreinen. Groot terfitorium	www.vogelbescherming.nl
nest5	zwarte kraai	Akkers, bos, park en tuin, stedelijk gebied, weiden (kleinschalig)	www.vogelbescherming.nl
nest5	zwarte mees	Bos, park en tuin, aanwezigheid van naaldbomen van belang	www.vogelbescherming.nl
nest5	zwarte roodstaart	broeden in allerlei holten in stenige omgevingen: van rotsen tot ontluchtingen in spouwmuur. Sterke voorkeur voor warme en droge plaatsen. In stedelijke gebieden vormen alle gebouwen, schuttingen en tuinen een prima alternatief voor het natuurlijke habitat	www.vogelbescherming.nl
nest5	zwarte specht	Oude bossen met een flink aandeel loofbomen en dode bomen. Zwarte spechten eten vooral houtmieren en die leven onder de bast van dode bomen. Aanwezigheid houtmieren van groot belang. Groot terfitorium	www.vogelbescherming.nl

Bijlage 3c Vestigingskans per soort per regio, behorende bij de Beleidsregels natuur en landschap provincie Utrecht 2017

Landsoorten	Groningen + Friesland + Drenthe				Overijssel + Gelderland + Utrecht				Noord-Holland + Zuid Holland						Noord-Brabant + Limburg + Zeeland				opmerking
	zeekeiligebied	laagveengebieden	zandgebieden en veenkolonien	duinen (kustzone)	bebouwing en stedelijk gebied	laagveengebieden	zandgebieden en veenkolonien	duinen (kustzone)	zeekeiligebied	zandgebieden en veenkolonien	laagveengebieden	zandgebieden en veenkolonien	duinen (kustzone)	zeekeiligebied	zandgebieden en veenkolonien	laagveengebieden	zandgebieden en veenkolonien	duinen (kustzone)	
AMVB das	a	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	opmerking
AMVB boomarter	b	a	a	a	a	a	a	a	a	a	a	a	a	a	a	a	a	a	
AMVB eikelmuis																			
AMVB gewone zeehond																			
AMVB veldspitsmuis																			
AMVB waterspitsmuis	a	a	a	a	a	a	a	a	a	a	a	a	a	a	a	a	a	a	1 = Zeeuws Vlaanderen
AMVB adder		B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	1 = Zeeuws Vlaanderen
AMVB hazelworm		A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	
AMVB ringslang	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	
AMVB vinpootsalamander																			
AMVB vuursalamander																			
AMVB beekprik																			
AMVB bittervoorn	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	1 = kleine beken en sprengen
AMVB elrits																			
AMVB gestippelde alver																			1 = beken
AMVB grote modderkruiper	Ao	A	Ao																
AMVB riviervrik		C1	C1																1 = Drentse aa
AMVB bruin dikkopje																			
AMVB dwergblauwtje																			
AMVB dwergdikkopje																			o = niet meer in Nederland
AMVB groot geaderd witje																			1 = in het verleden, nu verdwenen uit Nederland

[illegible]

Provinciaal blad 2016 nr. 7058 30 december 2016

[illegible]

[illegible]

Toelichting Beleidsregels natuur en landschap Provincie Utrecht 2017

Algemene toelichting

De Wet natuurbescherming (hierna Wnb) vervangt vanaf 1 januari 2017 de Flora- en faunawet, de Boswet en de Natuurbeschermingswet 1998. De Provincies zijn vanaf dan verantwoordelijk voor de natuur en de wet geeft de Provincies daarvoor extra taken, bevoegdheden en verplichtingen, waarbij het nieuwe stelsel de Europese regelgeving als uitgangspunt neemt. De wet is gericht op het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde, en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit, op het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur ter vervulling van maatschappelijke functies, en op het verzekeren van een samenhangend beleid gericht op het behoud en beheer van waardevolle landschappen, vanwege hun bijdrage aan de biologische diversiteit en hun cultuurhistorische betekenis, mede ter vervulling van maatschappelijke functies.

De Wnb voorziet in een gemoderniseerd wettelijk kader voor de bescherming van natuurgebieden, dier- en plantensoorten en houtopstanden. Een belangrijk deel van de in de wet opgenomen regels strekt tot omzetting van de internationale verplichtingen op het vlak van bescherming van de biologische diversiteit, in het bijzonder de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn.

De inzet is een sterke en robuuste natuur. Natuur met een intrinsieke waarde. Bescherming, versterking, beleving en benutting zijn sleutelwoorden, en het stoppen van de teruggang van de biodiversiteit heeft prioriteit (artikelen 3.10, 3.11 en 3.12 van de Wnb). De Provincies moeten, onder andere door een gebiedsgerichte aanpak, maatregelen treffen om populaties van internationaal beschermde soorten te behouden. Het realiseren van het Nationaal Natuurnetwerk Nederland (afgekort: NNN) (voorheen Ecologische Hoofdstructuur) en de vermaatschappelijking van natuur, faunabeheer en houtopstanden zijn belangrijke opgaven. Ook soorten buiten dit netwerk dienen te worden beschermd.

Voor de uitvoering van Wnb heeft de Provincie Utrecht een Provinciale Natuurvisie vastgesteld, het Beleidskader Wet Natuurbescherming, de Verordening natuur en landschap Provincie Utrecht 2017 en de Beleidsregel natuur en landschap Provincie Utrecht 2017.

Daarnaast bevatten zowel de nieuwe verordening als de beleidsregels bepalingen die zijn overgenomen uit de Landschapsverordening provincie Utrecht 2016. Deze verordening zal komen te vervallen bij inwerkingtreding van de Verordening natuur en landschap Provincie Utrecht 2017 en de Beleidsregel natuur en landschap Provincie Utrecht 2017 op 1 januari 2017.

Artikelsgewijze toelichting

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

Begripsomschrijvingen

Artikel 1 bevat begripsomschrijvingen.

Hoofdstuk 2 Natura 2000 gebieden

Paragraaf 1 Toetsingskader aanvragen

Algemene toelichting

PAS staat voor Programmatische Aanpak Stikstof. De PAS is ontstaan om de vergunningverlening rond Natura 2000-gebieden soepel te laten verlopen. Doel is economische ontwikkelingen de ruimte te geven en tegelijk de bijzondere natuur van Natura 2000-gebieden te behouden. De stikstofbelasting van Natura 2000 gebieden neemt de komende 20 jaar af door al ingezette maatregelen zoals schonere auto's en het in de PAS opgenomen aanvullende pakket van emissiebeperkende maatregelen in de landbouw. Een deel van deze afname komt ten goede aan de natuur (ecologie) en een ander deel wordt ingezet als ontwikkelingsruimte voor initiatiefnemers (economie). Daarbij is door het Rijk met de agrarische sector afgesproken dat de helft van de emissiebeperking door bronmaatregelen van de landbouw ook weer als ontwikkelingsruimte voor die sector beschikbaar komt.

Van de depositieruimte die Aerius⁶ berekent per Natura 2000 gebied is een deel apart gezet voor activiteiten waarvoor geen toestemmingsbesluit hoeft te worden genomen (autonome ontwikkelingen, projecten en andere handelingen onder de grenswaarden). Daarnaast is een deel van de depositieruimte beschikbaar als ontwikkelingsruimte voor toestemmingsplichtige activiteiten. Een deel van de ontwik-

6) Rekeninstrument waarmee de stikstofdepositie van een activiteit moet worden bepaald.

kelingsruimte wordt gereserveerd voor prioritaire projecten van het Rijk en prioritaire projecten van de Provincies. Het overige deel van de ontwikkelingsruimte (segment 2) is vrij beschikbaar. Deze beleidsregel heeft betrekking op toedeling van ontwikkelingsruimte uit segment 2.

Gedeputeerde Staten kunnen bevoegd gezag zijn voor toestemmingsbesluiten waarbij ontwikkelingsruimte wordt toegedeeld dan wel daarvoor instemming verlenen dan wel daarvoor een verklaring van geen bedenkingen afgeven. Voor de uitoefening van deze bevoegdheden kunnen Gedeputeerde Staten Provinciale beleidsregels vaststellen. Provincies hebben een gezamenlijke set van beleidsregels vastgesteld voor de verdeling van de ontwikkelingsruimte uit segment 2. Doel hiervan is de toedeling van ontwikkelingsruimte eenvoudig en eerlijk uit te voeren en om te voorkomen dat enkele aanvragers in één keer de beschikbare ontwikkelingsruimte verbruiken en dat daarbij geen ongelijkheid tussen Provincies ontstaat. Daarbij wordt ruimte gelaten voor nuancering en maatwerk per Provincie. Wanneer een aanvraag om toestemming niet voldoet aan de Provinciale beleidsregels, kan dat voor Gedeputeerde Staten reden zijn de gevraagde ontwikkelingsruimte te weigeren.

Toebedeelde ontwikkelingsruimte is gekoppeld aan een toestemmingsbesluit en is niet verhandelbaar.

Ontwikkelingsruimte in het kader van de PAS is een schaars goed. De Provincie Utrecht wil de beschikbare ruimte inzetten om de normale bedrijfsontwikkeling van ondernemers mogelijk te maken. Wij willen echter voorkomen dat een nieuwe activiteit op een slecht gekozen locatie of uitbreiding een onevenredig groot deel van de beschikbare ontwikkelingsruimte gebruikt, waardoor er voor bestaande ondernemingen in de regio onvoldoende ruimte overblijft. Wij willen ook voorkomen dat ontwikkelingsruimte wordt toebedeeld die vervolgens niet wordt gebruikt, terwijl voor andere ontwikkelingen dan onvoldoende ruimte beschikbaar is. Daarom hebben we in deze beleidsregels een aantal uitgangspunten geformuleerd om te bewaken dat de schaarse ontwikkelingsruimte goed gebruikt wordt.

Toestemmingsbesluiten op grond van artikel 2.7 eerste lid Besluit natuurbescherming kunnen door verschillende bevoegde gezagen worden vastgesteld. Voor de Utrechtse Natura 2000 gebieden zijn dit in veel gevallen Gedeputeerde Staten van Utrecht. Het kan echter ook zijn dat burgemeester en wethouders bevoegd gezag zijn (artikel 2.7, eerste lid, sub d, Besluit natuurbescherming: een omgevingsvergunning die wordt verleend op grond van artikel 2.1, eerste lid, aanhef en onderdeel j, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht). In dat geval moeten Gedeputeerde Staten ingevolge artikel 2.27 eerste lid Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) beslissen over een verklaring van geen bedenkingen. Uit de toepassing van artikel 1.3, derde lid, van de wet, kan ook voortvloeien dat gedeputeerde staten van een andere Provincie bevoegd gezag zijn, maar dat Gedeputeerde Staten van Utrecht instemming moeten verlenen.

Artikelsgewijs

Paragraaf 1 Toetsingskader aanvragen

Artikel 2.1. Algemeen

Gedeputeerde Staten willen voorkomen dat een nieuwe agrarische activiteit op een slecht gekozen locatie of uitbreiding een onevenredig groot deel van de beschikbare ontwikkelingsruimte gebruikt, waardoor er voor bestaande ondernemingen in de regio onvoldoende ruimte overblijft. Gedeputeerde Staten willen ook voorkomen dat ontwikkelingsruimte wordt toebedeeld die vervolgens niet wordt gebruikt, terwijl voor andere ontwikkelingen dan onvoldoende ruimte beschikbaar is. Het voorschrijven van schonere dierverblijven bij toestemmingsbesluiten ligt in deze lijn. Bij de beoordeling van de toestemmingsbesluiten in het kader van de Natuurbeschermingswet wordt daarom aangesloten bij het Besluit houdende regels met betrekking tot emissiearme huisvestingssystemen voor landbouwhuisdieren (Besluit emissiearme huisvesting) wat op 1 augustus 2015 in werking is getreden. Dit besluit heeft tot doel de emissie van ammoniak en fijn stof uit dierenverblijven verder te beperken. Daartoe worden voorschriften gesteld die de emissie vanuit dierenverblijven aan een maximum binden. De maximale emissiewaarden worden over de jaren steeds verder aangescherpt. Het aanscherpen van de maximale emissiewaarden uit stallen is een van de bronmaatregelen in de PAS.

In de beleidsregels wordt de voldoening aan de aangescherpte emissienormen zoals genoemd in het Besluit emissiearme huisvesting als voorwaarde gesteld voor bij de beoordeling van het toestemmingsbesluit en de eventueel daarbij noodzakelijke toedeling van ontwikkelingsruimte.

In AERIUS Calculator wordt voor de berekening van de stikstofdepositie uit stallen gewerkt met specifieke emissiefactoren voor de onderscheiden stalsystemen die bij deze aangescherpte emissienormen horen (de zogenoemde "RAV-codes"). Hiermee is verzekerd dat nieuwe vergunningaanvragen waarbij al dan niet een beroep wordt gedaan op ontwikkelingsruimte worden behandeld overeenkomstig de afspraken zoals deze gemaakt zijn in het kader van de Generieke maatregelen landbouw in de PAS.

Artikel 2.2 Uitgangspunten toedeling ontwikkelingsruimte segment 2 PAS

Eerste lid; aansluiting bij Besluit emissiearme huisvesting

Zie toelichting bij artikel 2.1

Tweede lid; maximum aan toe te kennen ontwikkelingsruimte binnen een programmaperiode

Doel van deze bepaling is het ontmoedigen van aanvragen om toestemming voor projecten of andere handelingen waarvoor een onevenredige hoeveelheid ontwikkelingsruimte nodig is. Hiertoe is een maximum hoeveelheid aan ontwikkelingsruimte opgenomen van 3 mol stikstof/ha/jaar per PAS-programmaperiode per project of andere handeling.

Bij een uitbreiding van een bestaande inrichting als bedoeld in artikel 1.1, derde lid, van de Wet milieubeheer dient de stikstofdepositie te worden opgeteld bij de stikstofdepositie van de daaraan voorafgaande uitbreidingen ten aanzien van dezelfde inrichting in dezelfde PAS-programmaperiode. Hierbij dienen ook de uitbreidingen te worden meegeteld die onder de uitzondering van de vergunningplicht vallen. Gemelde ruimte weegt dus mee voor het maximum dat bij segment 2 wordt gehanteerd.

Met deze toevoeging wordt voorkomen dat een initiatiefnemer de maximale waarde van 3 mol stikstof/ha/jaar per PAS-programmaperiode overschrijdt door het opknippen van een groter project in kleine deelprojecten.

Derde lid: limitering aan gebruiksduur ontwikkelingsruimte

Doel hiervan is het voorkomen van onnodige toedeling van ontwikkelingsruimte door aan het verlenen van toestemming als voorwaarde een termijn te stellen waarbinnen het project of de andere handeling is gerealiseerd onderscheidenlijk is verricht. Op grond van artikel 2.7, vierde lid Besluit natuurbescherming kan het bestuursorgaan dat bevoegd is tot het nemen van een toestemmingsbesluit, dit besluit intrekken of wijzigen indien het project of de andere handeling waarop dit besluit betrekking heeft, nadat het besluit onherroepelijk is geworden, niet is gerealiseerd, onderscheidenlijk is verricht binnen de daarvoor gestelde termijn.

In deze beleidsregel is een termijn van 2 jaar opgenomen. Deze termijn vangt aan vanaf het moment dat het toestemmingsbesluit onherroepelijk is. Indien er sprake is van een omgevingsvergunning waarvoor gedeputeerde staten een verklaring van geen bedenkingen hebben afgegeven, kunnen gedeputeerde staten burgemeester en wethouders verzoeken het toestemmingsbesluit al dan niet gedeeltelijk in te trekken.

Vierde lid: Toekennen van ontwikkelingsruimte op volgorde van de datum en tijdstip van ontvangst van een ontvankelijke aanvraag

In het PAS-programma staat dat als Gedeputeerde Staten geen nadere beleidsregels hebben vastgesteld, de toedeling van ontwikkelingsruimte door Gedeputeerde Staten voor activiteiten binnen segment 2 de volgorde van ontvangst van de aanvraag van een toestemmingsbesluit bepalend is. Dat kan betekenen dat een aanvraag die niet volledig is, bij toedeling van ontwikkelingsruimte voorrang heeft op een aanvraag die wel volledig is. Dit vinden Gedeputeerde Staten een onwenselijke situatie. Voor de toedeling van ontwikkelingsruimte is het van belang dat de aanvraag ontvankelijk is, dat houdt in dat de juiste gegevens zijn overgelegd en dat ook de inhoud van de aanvraag op orde is. Het is dus in het belang van de initiatiefnemer dat de ingediende aanvraag zowel formeel als inhoudelijk op orde is. Is dat niet het geval dan wordt de initiatiefnemer in de gelegenheid gesteld zijn aanvraag aan te vullen binnen een bepaalde periode. Pas als de benodigde gegevens op tijd zijn ingediend, wordt de status van de aanvraag omgezet in een ontvankelijke aanvraag en is de datum van ontvankelijkheid bepalend voor de volgorde van toekenning van ontwikkelingsruimte. Omdat een aanvrager niet verplicht is zijn aanvraag digitaal in te dienen, is er een tijdstip bepaald wanneer een aanvraag per post wordt ingediend.

Vijfde lid : Toekennen van ontwikkelingsruimte op volgorde van de datum en tijdstip van ontvangst van een ontvankelijke aanvraag

In het PAS-programma staat dat als Gedeputeerde Staten geen nadere beleidsregels hebben vastgesteld, de toedeling van ontwikkelingsruimte door Gedeputeerde Staten voor activiteiten binnen segment 2 de volgorde van ontvangst van de aanvraag van een toestemmingsbesluit bepalend is. Dat kan betekenen dat een aanvraag die niet volledig is, bij toedeling van ontwikkelingsruimte voorrang heeft op een aanvraag die wel volledig is. Dit vinden Gedeputeerde Staten een onwenselijke situatie. Voor de toedeling van ontwikkelingsruimte is het van belang dat de aanvraag ontvankelijk is, dat houdt in dat de juiste gegevens zijn overgelegd en dat ook de inhoud van de aanvraag op orde is. Het is dus in het belang van de initiatiefnemer dat de ingediende aanvraag zowel formeel als inhoudelijk op orde is. Is dat niet het geval dan wordt de initiatiefnemer in de gelegenheid gesteld zijn aanvraag aan te vullen binnen een bepaalde periode. Pas als de benodigde gegevens op tijd zijn ingediend, wordt de status van de aanvraag omgezet in een ontvankelijke aanvraag en is de datum van ontvankelijkheid bepalend voor de volgorde van toekenning van ontwikkelingsruimte. Omdat een aanvrager niet verplicht is zijn aanvraag digitaal in te dienen, is er een tijdstip bepaald wanneer een aanvraag per post wordt ingediend.

Zesde lid: Hardheidsclausule

In de Algemene wet bestuursrecht (Awb) zit een inherente afwijkingsbevoegdheid. Jurisprudentie wijst uit dat daarvan alleen gebruik kan worden gemaakt in gevallen die niet konden worden voorzien. Door in de beleidsregel zelf een grondslag op te nemen voor afwijking, creëren Gedeputeerde Staten (meer)

ruimte om af te wijken van de beleidsregels in gevallen waarin toepassing van de beleidsregel onevenredig zou zijn.

Paragraaf 2 weigering aanvraag vuurwerkevenementen en luchtvaartuigen

Artikel 2.3. Vuurwerkevenementen

Eerste en tweede lid:

Het afsteken van vuurwerk kan leiden tot verstoring van soorten waarvoor instandhoudingsdoelen gelden. Het weigeren van aanvragen voor vuurwerkevenementen in Natura 2000 gebieden en het verbieden van het afsteken van professioneel en/of consumentenvuurwerk in Vogelrichtlijngebieden gedurende het broedseizoen beschermt de in deze gebieden aanwezige broedvogels en andere beschermde soorten. Het schept duidelijkheid aan initiatiefnemers en bespaart hen kosten voor het opstellen van natuurtoetsen. Het broedseizoen loopt van 1 maart tot 1 augustus.

Artikel 2.4. Luchtvaartuigen

Eerste en tweede lid:

Het opstijgen en landen van luchtvaartuigen in Natura 2000 gebieden kan leiden tot verstoring van soorten waarvoor instandhoudingsdoelen gelden. Het weigeren van aanvragen voor vergunningen artikel 2.7, tweede lid, van de Wnb beschermt deze en andere beschermde soorten. Het schept duidelijkheid aan initiatiefnemers en bespaart hen kosten voor het opstellen van natuurtoetsen. Het broedseizoen loopt van 1 maart tot 1 augustus.

Hoofdstuk 3 Faunabeheer, soortenbescherming en tegemoetkoming faunaschade

Algemene toelichting

De Provincies zijn, op basis van de Wet natuurbescherming, verantwoordelijk voor de besluitvorming op het gebied van beheer en schadebestrijding waaronder de besluitvorming in het kader van de artikelen 3.17, 3.18 en 3.25 van de wet. Provinciale Staten zijn daarnaast bevoegd om voor de zogenaamde Provinciale schadesoorten een vrijstelling te verlenen (artikel 3.15, vierde lid, van de wet). Hierbij dient opgemerkt te worden dat, gelet op de uitgangspunten van de wet, het verlenen van toestemmingen voor beheer en schadebestrijding geen doel op zich is maar dat hierbij ook altijd rekening gehouden dient te worden met het voortbestaan van populaties en beschermen van de intrinsieke waarde van het individuele dier.

De uitvoering van het beheer en de schadebestrijding is in beginsel geen Provinciale taak of verantwoordelijkheid. Het betreft een private taak welke de wetgever bij de grondgebruiker heeft neergelegd. De grondgebruikers hebben dus zelf een belangrijke verantwoordelijkheid als het gaat om het voorkomen van schade door diersoorten. Wel kan er soms sprake zijn van bepaalde overstijgende publieke belangen, bijvoorbeeld veiligheid, openbare orde of natuur waarbij de Provincie meer verantwoordelijkheid op zich zal nemen.

De grondgebruikers kunnen zich verenigen in een Faunabeheereenheid om zo gezamenlijk tot een effectief planmatig faunabeheer te komen en zodoende hun belangen te behartigen. Een Faunabeheereenheid is geen uitvoeringsorganisatie van de Provincie maar een privaat samenwerkingsverband.

De belangrijkste taak van de Faunabeheereenheid is het coördineren van het beheer en de schadebestrijding. Het voorstel hiertoe wordt door het bestuur van de Faunabeheereenheid in een Faunabeheerplan vastgelegd en vervolgens uitgevoerd. Gedeputeerde Staten dienen het plan het goed te keuren en toetsen het aan de geldende kaders. Op basis van het Faunabeheerplan kan de Fbe vervolgens bij de Provincie ontheffingen aanvragen. Het Faunabeheerplan is dus geen plan van de Provincie. De Provincies zijn in het kader van de hierover gemaakte afspraken met het Rijk wel (financieel) verantwoordelijk voor het verlenen van tegemoetkomingen (dus geen vergoedingen) in de schade aangericht door beschermde inheemse diersoorten.

Paragraaf 1 Ontheffingen in het kader van beheer en schadebestrijding

Artikel 3.1 Ontheffingen beheer en schadebestrijding

Eerste lid

In supplement C van het beleidskader Wet natuurbescherming zijn de beleidsregels per diersoort opgenomen voor het vaststellen van een vrijstelling, het beoordelen van een aanvraag om ontheffing of het geven van een aanwijzing.

Deze worden gebruikt bij het beoordelen van aanvragen voor ontheffingen.

Paragraaf 2 Overige ontheffingen soortenbescherming met uitzondering van beleid ten aanzien van sluiting van de jacht en rapen van kievitseieren

Artikel 3.2. Ontheffingen

Eerste lid

Onderdeel a: Het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid.

Dit belang wordt geschaad als de gezondheid van groepen mensen in gevaar komt en als onveilige situaties voor groepen mensen ontstaan. Om een objectieve afweging te maken wordt een onderbouwing van ter zake deskundigen verlangd.

Onderdeel b: In het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna.

Het kan voorkomen dat een vogelsoort een negatieve invloed heeft op de stand van andere soorten en dat er voor het beperken van die invloed een ontheffing wordt aangevraagd. Om de noodzaak, de effectiviteit en de gevolgen op het ecosysteem te kunnen beoordelen wordt een onderbouwing op basis van betrouwbare gegevens verlangd als onderdeel van de aanvraag.

Onderdeel c: Voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt.

Het is denkbaar dat onderwijs- of onderzoeksinstituten in het wild levende vogels willen vangen en tijdelijk onder zich hebben, bijvoorbeeld voor het ringen van vogels.

Voor het herintroduceren of bijzetten van een diersoort die is een afwegingskader opgenomen in het beleidskader (Beleidslijn herintroductie en repopulatie van dieren Provincie Utrecht). Om de noodzaak, de effectiviteit en de gevolgen op het ecosysteem te kunnen beoordelen verlangen we een projectplan als onderdeel van de aanvraag.

Tweede lid

Onderdeel a: In het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna.

Het kan voorkomen dat een diersoort een negatieve invloed heeft op de stand van andere soorten en dat er voor het beperken van die invloed een ontheffing wordt aangevraagd. Om de noodzaak, de effectiviteit en de gevolgen op het ecosysteem te kunnen beoordelen wordt een onderbouwing op basis van betrouwbare gegevens verlangd als onderdeel van de aanvraag.

Onderdeel b: In het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats.

Het kan voorkomen dat een diersoort een negatieve invloed heeft op de kwaliteit van natuurlijke habitats en dat er voor het beperken van die invloed een ontheffing wordt aangevraagd. Om de noodzaak, de effectiviteit en de gevolgen op de habitats te kunnen beoordelen wordt een onderbouwing op basis van betrouwbare gegevens verlangd als onderdeel van de aanvraag.

Onderdeel c: In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid.

Dit belang wordt geschaad als de gezondheid van groepen mensen in gevaar komt en als onveilige situaties voor groepen mensen ontstaan. Om een objectieve afweging te maken wordt een onderbouwing van ter zake deskundigen verlangd.

Onderdeel d: Voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten.

Het is denkbaar dat onderwijs- of onderzoeksinstituten in het wild levende vogels willen vangen en tijdelijk onder zich hebben, bijvoorbeeld voor het ringen van vogels.

Voor het herintroduceren of bijzetten van een diersoort is een afwegingskader opgenomen in het beleidskader (Beleidslijn herintroductie en repopulatie van dieren Provincie Utrecht). Om de noodzaak, de effectiviteit en de gevolgen op het ecosysteem te kunnen beoordelen verlangen we een projectplan als onderdeel van de aanvraag.

Onderdeel e: Om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een

beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Voor de beoordeling of het onttrekken of plukken geen wezenlijke invloed heeft op de populatie van de betreffende soort of wezenlijke invloed heeft op populaties van andere beschermde of kwetsbare soorten dient de aanvraag hiervoor de onderbouwing te leveren.

Derde lid

Dit lid gaat over ontheffingen in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden. Voor de ontheffingverlening in het kader van dit belang werden onder de Flora- en faunawet voor een aantal soorten door het Rijk soortenstandaarden gehanteerd. Deze soortenstandaarden zullen als factsheets vanaf 2017 door BIJ12 beschikbaar worden gesteld en waar nodig geactualiseerd. In de factsheets wordt informatie opgenomen over onder andere de kenmerkende ecologische aspecten van de soort en welke maatregelen genomen kunnen worden bij veel voorkomende activiteiten om effecten op de betreffende soort te voorkomen of te verminderen. Bij de beoordeling van ontheffingsaanvragen zullen deze factsheets gebruikt worden. Omdat ruimtelijke ontwikkelingen in verschillende situaties andere effecten kunnen hebben is afwijken van de beschrijvingen in de factsheets soms noodzakelijk. De aanvraag dient een onderbouwing te leveren gebaseerd op betrouwbare gegevens en inzicht te geven in de uitvoering van het project (projectplan).

Paragraaf 3 Tegemoetkoming voor schade aan gewassen, vee, bossen, visserij, wateren of andere vormen van eigendom

Algemene toelichting

In artikel 6.1 van de Wet natuurbescherming is bepaald dat Gedeputeerde Staten in voorkomende gevallen tegemoetkomingen verlenen in geleden schade door natuurlijk in het wild levende:

- a. vogels van vogelsoorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn, of
- b. dieren die worden genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern, bijlage I bij het Verdrag van Bonn of de bijlage, onderdeel a, bij deze wet.

Ter invulling van deze taak en bevoegdheid hebben Gedeputeerde Staten beleidsregels vastgesteld op grond van artikel 4:81, eerste lid van de Algemene wet bestuursrecht.

Grondgebruikers die schade van beschermde dieren ondervinden, kunnen onder omstandigheden een tegemoetkoming in deze schade krijgen. Uitgangspunt is dat de schade die de grondgebruiker of zijn jachthouder had kunnen voorkomen of beperken niet voor een tegemoetkoming in aanmerking komt. Aanknopingspunt voor het beleid is dat een belanghebbende alles in het werk moet stellen om schade te voorkomen of te beperken. Het moet voorts gaan om schade die niet tot het normale bedrijfsrisico en het normale maatschappelijke risico van de betrokkene behoort. Een zekere mate van schade door in het wild levende beschermde dieren dient een ieder voor lief te nemen. De bescherming van have en goed tegen schade door dieren is primair de verantwoordelijkheid van de grondgebruiker zelf. Daarbij is het nemen van maatregelen gericht op het voorkomen van schade een eerste aandachtspunt. Pas als dergelijke maatregelen tekort schieten, is schadebestrijding aan de orde. Indien, ondanks een deugdelijke en tijdige inspanning van de grondgebruiker om schade te voorkomen en beperken, schade ontstaat, kunnen Gedeputeerde Staten besluiten een tegemoetkoming toe te kennen.

In IPO-verband hebben de gezamenlijke Provincies ervoor gekozen het verlenen van tegemoetkomingen in faunaschade te mandateren aan de uitvoeringsorganisatie BIJ12. Uit oogpunt van efficiëntie is een landelijke uitvoering met één loket en gebundelde kennis te prefereren. Daarnaast wordt uniformiteit in de uitvoering en rechtsgelijkheid over heel Nederland nagestreefd. Daar waar in de beleidsregels of in deze toelichting sprake is van gedeputeerde staten moet in veel gevallen dan ook 'BIJ12' worden gelezen. In een afzonderlijk besluit worden de bevoegdheden met betrekking tot het verlenen van tegemoetkomingen gemandateerd aan BIJ12.

Artikelsgewijs

Artikel 3.3 Vaststelling van de hoogte van de schade

Eerste lid

Artikel 3.3 regelt in samenhang met de Provinciale verordening de wijze waarop de schade wordt vastgesteld. BIJ12 heeft een raamovereenkomst met taxatiebureaus die schade veroorzaakt door in het wild levende beschermde dieren taxeren. Voor het uitvoeren van taxaties gelden taxatierichtlijnen die worden gevolgd door de taxateurs. De taxateur zal zijn bevindingen direct na de eindtaxatie bij de grondgebruiker achterlaten of deze zo spoedig mogelijk toesturen. Voorts is voorzien in de mogelijkheid

dat de aanvrager zijn opmerkingen over de taxatie kan vermelden, dat de taxateur die opmerkingen van commentaar voorziet en dat de aanvrager kennis kan nemen van het commentaar van de taxateur.

Artikel 3.4 tot en met 3.6 Preventieve maatregelen en vaststellen hoogte tegemoetkoming

In deze artikelen is vastgelegd hoe de aanvraag om een tegemoetkoming wordt beoordeeld. Daarbij hebben gedeputeerde staten ter invulling van artikel 6.1 Wet natuurbescherming bepaald welke schade in aanmerking wordt genomen. Het gaat hierbij om vraat-, graaf-, wroet- of veegschade. Geen tegemoetkoming wordt bijvoorbeeld verleend voor structuurschade aan gronden doordat natuurlijk in het wild levende beschermde diersoorten die gronden hebben betreden.

Verder komen uitsluitend personen die hun hoofdberoep in de landbouw hebben voor een tegemoetkoming in aanmerking. Daartoe is besloten op grond van de overweging dat door het hoge beschermingsniveau van de wet bepaalde individuen in de samenleving schade lijden doordat bij de wet natuurlijk in het wild levende beschermde diersoorten schade toebrengen aan gewassen of bepaalde teelten. Als die personen voor wat betreft hun inkomen (mede) afhankelijk zijn van de opbrengsten van die gewassen of die teelten dan achten gedeputeerde staten het redelijk dat die personen (gedeeltelijk) voor die schade worden gecompenseerd. Hierbij geldt dat de aanvrager het perceel waarop schade is aangericht op titel van eigendom, erfpacht of (teelt)pachtovereenkomst in gebruik dient te hebben.

Voorts is van belang dat de grondgebruiker zelf al het mogelijke dat in redelijkheid van hem kan worden verwacht, heeft ondernomen om schade zoveel mogelijk te voorkomen of beperken.

BIJ12 heeft daartoe ter voorlichting van grondgebruikers de Handreiking Faunaschade en de Faunschade Preventie Kit opgesteld en op haar website geplaatst. Daarin worden voor de verschillende schadeveroorzakende diersoorten per gewas maatregelen opgesomd die de grondgebruiker, en soms zijn jachthouder, kan treffen om schade zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken. Gedeputeerde Staten verlangen niet dat de grondgebruiker alle in de Handreiking en de Faunaschade Preventie Kit opgesomde maatregelen treft, alvorens voor een tegemoetkoming in aanmerking te komen. Wel kan in redelijkheid van de grondgebruiker worden gevergd dat hij een aantal van de in de Handreiking voor het betreffende gewas of teelt opgesomde maatregelen heeft getroffen of dat hij andere maatregelen om schade te voorkomen of te beperken heeft getroffen, waarvan de effectiviteit naar het oordeel van gedeputeerde staten afdoende wordt onderbouwd. De maatregelen dienen gevarieerd te worden aangewend. De taxateur zal bij zijn taxatie de door de grondgebruiker aangewende maatregelen ter voorkoming of beperking van schade in zijn taxatierapport vermelden.

Teneinde innovatieve verjaagmaatregelen te stimuleren bestaat de mogelijkheid ook niet in de Handreiking vermelde verjaagmethoden toe te passen. Wel is het daarbij noodzakelijk dat de grondgebruiker, voordat hij het nieuwe middel gaat uittesten, de verwachte werking schriftelijk motiveert aan BIJ12. Eventueel kan de consulent faunazaken van BIJ12 ter plaatse nader onderzoek instellen. Indien BIJ12 de grondgebruiker toestemming verleent het door hem voorgestelde middel te testen, zal de faunabeheereenheid in wiens werkgebied het schadeperceel is gelegen van die toestemming in kennis worden gesteld.

Blijkens de wetsgeschiedenis is de grondgebruiker degene die verantwoordelijk is voor het voorkomen en beperken van door in het wild levende beschermde dieren aangerichte schade, met uitzondering van schade veroorzaakt door de vijf bejaagbare soorten. Voor die bejaagbare soorten draagt de jachthouder mede een verantwoordelijkheid. Voor schadeveroorzakende diersoorten dient de grondgebruiker tijdig een ontheffing krachtens artikel 3.3, eerste lid, artikel 3.8, eerste lid of een toestemming krachtens artikel 3.17, vierde lid van de wet aan te vragen ten behoeve van zijn jachthouder om die diersoorten te doden. Indien de Provincie op voorhand al een ontheffing heeft verleend aan de faunabeheereenheid, kan de grondgebruiker volstaan met het aanvragen van een toestemming bij deze faunabeheereenheid.

Gedeputeerde Staten menen dat het tijdig aanvragen van een ontheffing krachtens artikel 3.3, eerste lid of artikel 3.8, eerste lid van de wet of een toestemming krachtens artikel 3.17, vierde lid van de wet één van de mogelijkheden is om (dreigende) belangrijke landbouwschade te voorkomen of te beperken. Als de grondgebruiker een dergelijke ontheffing of toestemming niet of niet tijdig heeft aangevraagd dan zal in beginsel geen tegemoetkoming worden verleend. Het tijdig aanvragen van een ontheffing of toestemming houdt in dat dit uiterlijk op de dag dat de schade van enige omvang is geconstateerd, wordt aangevraagd. Op dat moment wordt immers van de grondgebruiker verwacht dat hij direct actie onderneemt.

Gedeputeerde Staten zullen bezien in welke gevallen het aanvragen van een ontheffing krachtens artikel 3.3, eerste lid of artikel 3.8, eerste lid of een toestemming op grond van artikel 3.17, vierde lid van de wet achterwege kan blijven, bijvoorbeeld indien kan worden aangetoond dat afschot van schadeveroorzakende diersoorten nauwelijks of geen effect sorteert op het voorkomen of beperken van de schade door die diersoort of omdat een ontheffing gezien de duurzame instandhouding van de soort ongewenst is.

Wordt een ontheffing verleend dan zal ook de schade die gedurende de behandelingsperiode van de ontheffingsaanvraag, welke ondanks de inspanningen van de grondgebruiker nog is ontstaan, bij de taxatie van de omvang van de schade worden betrokken. Als een ontheffing op inhoudelijke gronden wordt geweigerd, achten gedeputeerde staten een tegemoetkoming in de schade op zijn plaats. Van een verleende ontheffing moet adequaat gebruik worden gemaakt. Dit houdt in dat minimaal twee keer per week aan verjaging ondersteunend afschot, of pogingen tot afschot, dient plaats te vinden. Om te kunnen toetsen of er sprake is van adequaat gebruik wordt een aanvrager gevraagd een rapportage van de jachthouder ten aanzien van het gebruik van de ontheffing te overleggen.

Het eigen risico is gesteld op 5% van de getaxeerde schade met een minimum van € 250,00 per bedrijf per meldingsjaar. Dit betekent dat een eigen risico van € 250,00 berekend wordt over het totale aantal aanvragen van een grondgebruiker per jaar, tot een bedrag van € 5.000,00 is getaxeerd. Boven dit bedrag zal 5% van de getaxeerde schade als eigen risico berekend worden. Om de administratieve lasten te beperken worden tegemoetkomingen die lager zijn dan € 50,00 niet uitgekeerd. Voor diersoorten welke op geen enkele wijze mogen worden ver- of bejaagd kunnen gedeputeerde staten besluiten de schade volledig te vergoeden.

In bepaalde perioden geldt in ganzenrustgebieden en Natura 2000-gebieden rust voor aangewezen diersoorten. Dat wil zeggen dat er in die periode geen gebruik mag worden gemaakt van ontheffingen voor het verontrusten en doden van de aangewezen in het wild levende beschermde dieren. Er bestaat dan in de regel geen mogelijkheid om de schadeveroorzakende diersoort te bestrijden. Om die reden moet de schade niet ten laste van de grondgebruiker blijven en wordt geen eigen risico gehanteerd.

Gedeputeerde staten kunnen ook een verhoogd eigen risico hanteren. Bij het opleggen van een verhoogd eigen risico gelden de volgende richtlijnen:

1. Een verhoogd eigen risico, zoals bedoeld in artikel 5, vierde lid, van de beleidsregels, kan worden opgelegd in de volgende gevallen:
 - a. Indien op de website van BIJ12 of de Provinciale website of op andere wijze openbaar is gemaakt dat in bepaalde gevallen een verhoogd eigen risico wordt toegepast.
 - b. Indien aan een grondgebruiker vooraf kenbaar is gemaakt dat in de toekomst een verhoogd eigen risico kan worden toegepast.
 - c. Indien door handelingen of keuzes van de grondgebruiker de kans op schade voorzienbaar was.
 - d. In overige gevallen waarvan op basis van de feiten en omstandigheden het redelijk is om een verhoogd eigen risico toe te passen.
2. Het verhoogde eigen risico kan worden vastgesteld op 25%, 50%, 75% of 100% van de schade.

Het toepassen van een verhoogd eigen risico zal in het algemeen alleen gebeuren bij kapitaalintensieve teelten. In de afweging of aan een individuele grondgebruiker wordt medegedeeld dat in de toekomst een verhoogd eigen risico kan worden opgelegd speelt, onder andere, mee of de schade (telkens) is veroorzaakt op percelen die tijdelijk (één teeltseizoen) in gebruik zijn of op percelen in eigendom of op basis van langjarige contracten in gebruik zijn. In de eerste situatie is ondernemer in staat om zelf een afweging te maken welke voordelen maar ook risico's hij heeft om op een bepaalde plaats percelen te huren en een (schadegevoelig en/of kapitaalintensief) gewas te telen. Dit moet voor de grondgebruiker een aanleiding vormen om een risico inschatting (rendement versus kans op schade) te maken. Het risico op schade kan hij dan niet vervolgens (onbeperkt) afschuiven op de Provincie, omdat hij dit risico zelf willens en wetens heeft genomen. Voor zover toepassen van deze richtlijn strijdig is met de beleidsregels, gaan de beleidsregels voor.

Artikel 3.7 Gevallen waarin geen tegemoetkoming wordt verleend

Artikel 6.1 van de wet bevat het uitgangspunt dat een tegemoetkoming slechts wordt verleend voor zover de schade redelijkerwijs niet of niet geheel ten laste van een belanghebbende behoort te blijven. In artikel 3.7 is een aantal gevallen vastgesteld waarvoor Gedeputeerde Staten geen tegemoetkoming verlenen. Deze gevallen sluiten aan bij de voorzieningen die de wet of de Provinciale verordening bieden om schade te voorkomen of te beperken.

Voor schade aangericht door diersoorten waarvoor het gehele jaar voor zowel grondgebruiker als jachthouder voldoende mogelijkheden bestaan om schade aan de landbouw door die diersoorten te voorkomen dan wel te beperken, wordt geen tegemoetkoming verleend. Er kan sprake zijn van Provinciale vrijstellingen waarin voorwaarden, beperkingen of clausules zijn opgenomen met betrekking tot schadebestrijding. Van dergelijke vrijstellingen kan gezegd worden dat zij in de praktijk hetzelfde werken als een ontheffing gebaseerd op artikel 3.3, eerste lid, 3.8, eerste lid of 3.17, eerste lid van de wet. Gedeputeerde Staten behandelen dergelijke vrijstellingen in het kader van beleidsregels daarom als ware het ontheffingen. Geen tegemoetkoming wordt verleend indien er sprake is van een ontheffing, op basis van artikel 3.3, eerste lid, artikel 3.8, eerste lid of artikel 3.17 van de wet, zonder voorwaarden,

beperkingen of clausules ten aanzien van de schadebestrijding. Een dergelijke ontheffing is qua werking in de praktijk vergelijkbaar en daarom beleidsmatig gelijk te stellen aan een vrijstelling.

Sinds 31 juli 2014 hanteerde het Faunafonds op verzoek van de Provincies een afbouwregeling ten aanzien van tegemoetkomingen in vogelschade aan zacht fruit en pit- en steenvruchten. Deze voorzag in een tegemoetkoming van 30% van de getaxeerde schade in 2016. Omdat deze beleidsregels van kracht zijn op de op het moment van inwerkingtreding van de Wet natuurbescherming lopende aanvragen en bezwaarprocedures, is de regeling voor 2016 opgenomen in het kader van een beleidsneutrale overgang. De vanaf 1 januari 2017 veroorzaakte schade door vogels aan fruit komt niet meer voor een tegemoetkoming in aanmerking. Het hoge risico op deze schade is algemeen bekend bij ondernemers. Desondanks zijn de arealen van zeer schadegevoelige fruitsoorten uitgebreid, waarmee bewust risico op schade is genomen. Het is de keuze van de ondernemer en niet de beperkingen van de overheid die tot de schade leiden.

Schade veroorzaakt door diersoorten op gronden die zijn gelegen binnen de bebouwde kom of binnen een straal van 500 meter afstand van een vuilstortplaats, komt evenmin voor een tegemoetkoming in aanmerking. Binnen de bebouwde kom kan de grondgebruiker voorzien dat bepaalde maatregelen om schade te voorkomen of te beperken niet mogen worden aangewend. In geval van een vuilstortplaats is de aanwezigheid van schadeveroorzakende dieren voorzienbaar.

Evenmin wordt schade vergoed aan materialen welke worden gebruikt om gewassen af te dekken om daarmee een vroegere en naar verwachting hogere opbrengst te krijgen. Het risico van die schade dient voor rekening van de grondgebruiker te blijven. Eventuele schade dient gecompenseerd te worden geacht door een hogere opbrengst voor het betreffende gewas. Wordt die hogere opbrengst niet gerealiseerd, dan is dat ondernemersrisico.

Schade welke in redelijkheid verzekeraar is bij minimaal twee in Nederland werkzame verzekeringsmaatschappijen komt niet voor een tegemoetkoming in aanmerking.

Schade aangericht op gronden die verpacht zijn in een reservaat komt niet voor een tegemoetkoming in aanmerking. Dit geldt ook voor schade op gronden waarvoor een (erf)pachtovereenkomst met een natuurterreinbeherende instantie is afgesloten, al ligt dit anders als er geen beperkingen aan het landbouwkundig gebruik van de gronden zijn verbonden. Bij landbouwkundige beperkingen gaat het bijvoorbeeld om de situatie waarin het agrarisch gebruik van de gronden ondergeschikt is aan het natuurbeheer. Hetzelfde geldt voor die gronden waarvoor met anderen dan een natuurterreinbeherende instantie een (erf)pachtovereenkomst is afgesloten en indien uit deze overeenkomst beperkingen ten aanzien van het landbouwkundig gebruik of beperkingen ten aanzien van het bestrijden van schade volgen. Dit kan blijken uit de (erf)pachtovereenkomst of uit de bestemming die op de percelen berust. Het gaat om die gevallen waarbij schade of is te verwachten, of niet (of minder) is te beperken, of waar het landbouwkundig gebruik ondergeschikt is gemaakt aan natuurdoelstellingen en dit consequenties zijn van een bedrijfskeuze door het aangaan van een dergelijke (erf)pachtovereenkomst.

Schade op gronden waarvan het feitelijk gebruik niet agrarisch is of op gronden die een functie als waterkering hebben, komt evenmin in aanmerking voor een tegemoetkoming. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om schade aan sport- en golfvelden of op zeedijken die door schapen worden begraasd. Reden hiervoor is dat op die gronden geen sprake is van normale agrarische productie en dat de kans op schade door natuurlijk in het wild levende beschermde diersoorten op die gronden voorzienbaar is, dan wel dat de grondgebruiker zelf zich bij overeenkomst heeft verbonden bepaalde schadebestrijdingsmaatregelen niet toe te passen. Gedeputeerde Staten achten het redelijk dat de schade in dergelijke gevallen tot het ondernemersrisico behoort en dat de grondgebruiker daarvoor niet wordt gecompenseerd.

Geen tegemoetkoming wordt verleend als op de betreffende gronden beperkingen rusten ten aanzien van het landbouwkundig gebruik of ten aanzien van de schadebestrijding. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om een braakliggend terrein dat een grondgebruiker tijdelijk om niet gebruikt.

Geen tegemoetkoming wordt verstrekt voor de schade aan blijvend grasland in de maand oktober. Evenmin wordt een tegemoetkoming verstrekt voor de schade aan blijvend grasland in de herfst- en winterperiode bestemd voor de voederwinning van schapen. Indien de schade is aangericht aan knol-, bol- en wortelgewassen, die langer dan gebruikelijk op het land hebben gestaan en daarom ook later dan gebruikelijk worden geoogst, komt deze niet in aanmerking voor een tegemoetkoming. Als de aanvrager het risico neemt om de gewassen langer dan gebruikelijk op het land te laten staan, stijgt de kans dat dieren schade aan de gewassen toebrengen. De mogelijkheden om te foerageren nemen elders immers af. Tevens wordt het kwaliteitsverlies bij deze gewassen later in het seizoen door nattigheid en vorst steeds groter. De verhoogde kans op schade die dit oplevert, dient voor rekening van de grondgebruiker te blijven. Dit is anders bij bloembollen en bij onderdek-

kersteelten, waarbij de gewassen juist in de wintermaanden worden geteeld en waarbij de gewassen met bijvoorbeeld stro of plastic worden afgedekt.

Verder wordt geen tegemoetkoming verstrekt voor schade aangericht aan bijproducten. Voorbeelden van bijproducten zijn stro (bij het hoofdproduct granen en peulvruchten) en hooi (bij het hoofdproduct graszaad).

Schade aan gebouwen, installaties en voertuigen etc. wordt niet vergoed. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om schade ten gevolge van aanrijdingen of aanvaringen met beschermde diersoorten.

Schade door beschermde dieren aan dieren in een stal komt niet voor een tegemoetkoming in aanmerking. Alvorens een schadeveroorzakende diersoort de stal of het gebouw bereikt, kunnen er voldoende barrières opgeworpen worden om de schade te voorkomen. Bovendien zijn stallen en andere bouwwerken af te sluiten en is het voor rekening van een grondgebruiker indien dit niet goed gebeurt.

Daarnaast is bepaald dat indien de aanvrager handelingen verricht of nalaat handelingen te verrichten waardoor de taxateur niet (meer) in staat is de omvang van de schade te taxeren, de aanvrager zijn aanspraak op een tegemoetkoming verliest.

Een tegemoetkoming wordt ook niet verleend in de gevallen dat de grondgebruiker het gewas niet meer oogst of dat het beschadigde perceel niet meer in gebruik wordt genomen en dit (mede) het gevolg is van andere omstandigheden dan schade door beschermde dieren. Voorbeelden zijn het niet oogsten maar onderploegen van gewassen of het niet meer beweiden van grasland met vee vanwege natte omstandigheden.

Schade veroorzaakt door ziektekiemen valt niet onder de reikwijdte van artikel 6.1 van de wet. Vaak zal het causale verband tussen een ziekte en de aanwezigheid van een beschermde diersoort niet aanwezig zijn of (achteraf) te bepalen zijn. Voor de duidelijkheid is besloten om in de beleidsregels de uitsluiting van ziekte voor tegemoetkomingen op te nemen.

De beleidsregels bevatten geen limitatieve opsomming van situaties waarin geen tegemoetkoming wordt verleend. In dit verband geldt dat in de beleidsregels niet op voorhand alle (toekomstige) situaties kunnen worden benoemd waarin de schade voor rekening van de aanvrager behoort te blijven. Uit artikel 6.1 van de wet vloeit voort dat een tegemoetkoming alleen wordt verstrekt als de schade redelijkerwijs niet of niet geheel ten laste van de aanvrager behoort te blijven. Het is dan ook niet met de wet te verenigen dat gedeputeerde staten een tegemoetkoming zouden verstrekken voor schade die ten laste van de aanvrager behoort te blijven. In de beleidsregels is dit uitgangspunt expliciet vastgelegd. Ten slotte geldt dat gedeputeerde staten zijn gehouden aan artikel 4:84 van de Algemene wet bestuursrecht. Gedeputeerde Staten handelen overeenkomstig deze beleidsregels, tenzij dat voor één of meer belanghebbenden gevolgen zou hebben die wegens bijzondere omstandigheden onevenredig zijn in verhouding tot de met de beleidsregel te dienen doelen.

Artikel 3.8 Regels bij schade die door de wolf en Edelhert is aangericht.

De Wolf heeft een strikt beschermde status waardoor bestrijding verboden is. Om acceptatie van de komst van de wolf in Nederland te bevorderen, wordt geen eigen risico gehanteerd en wordt het behandelbedrag gerestitueerd als is vastgesteld dat de schade door de Wolf is aangericht. Daarbij speelt mee dat de kosten van een gedood schaap of een gedode geit of veterinaire kosten beperkt zijn in verhouding tot het behandelbedrag.

Omdat er tot nu toe sprake is van een enkele zwerfende Wolf in Nederland wordt schade door de wolf als onvoorzienbaar aangemerkt. Daarom wordt om voor een tegemoetkoming in aanmerking te komen van grondgebruikers niet verlangd dat zij preventieve middelen inzetten om het risico op wolvenschade te verkleinen.

Grondgebruikers kunnen een tegemoetkoming aanvragen voor schade aangericht door een zwerfende Wolf aan zowel landbouwhuisdieren als hobbymatig gehouden schapen en geiten. Zodra er sprake is van een territoriaal wolvenpaar in Nederland vervalt deze aanspraak op een tegemoetkoming met betrekking tot schade aan hobbymatig gehouden schapen en geiten.

Indien een gehouden schaap of geit verwond is door een Wolf en is behandeld door een dierenarts, kan een tegemoetkoming van maximaal 80% van de kosten worden aangevraagd met een maximum van de marktwaarde van het prooidier. Wanneer het prooidier na behandeling door een dierenarts overlijdt, bedraagt de hoogte van de tegemoetkoming maximaal twee keer de marktwaarde: de tegemoetkoming in dierenartskosten en de marktwaarde van het dier.

Om de acceptatie van de komst van het Edelhert in de Provincie Utrecht te bevorderen, wijken Gedeputeerde Staten af van de landelijk afgesproken beleidsregels door geen eigen risico te hanteren en het behandelbedrag terug te geven als is vastgesteld dat de schade door het Edelhert is aangericht in overeenstemming met het beleid zoals verwoord in de Kadernota Wet Natuurbescherming Provincie Utrecht 2017. Tegemoetkoming in de schade zal achteraf plaatsvinden zoals dat ook gebeurt bij schade die door andere beschermde diersoorten wordt veroorzaakt.

Hoofdstuk 4 Houtopstanden

Toelichting algemeen

In Hoofdstuk 4 van de wet is de bescherming van houtopstanden (paragraaf 4.1) geregeld, waarvan de kern wordt gevormd door de kapmelding en de verplichting tot herbeplanting ter plaatse binnen 3 jaar na het vellen van de houtopstand. De herbeplanting dient op bosbouwkundig verantwoorde wijze te worden uitgevoerd. De bescherming vloeit als zodanig niet onmiddellijk voort uit internationale verplichtingen, maar is van wezenlijk belang in het licht van nationale én internationale natuur-, landschaps- en milieudoelstellingen.

De bescherming van het bosareaal in Nederland gaat verder onder de Wnb met de Provincies als register. Met de invulling van het instrumentarium hebben we rekening gehouden met de hedendaagse principes in het natuur- en bosbeheer, zoals ruimte voor natuurherstel en natuurontwikkeling versus behoud van het bestaande bosareaal.

De Utrechtse bossen hebben een belangrijke regionale maatschappelijke en economische functie. Een groot deel van de bossen is opengesteld, dat maakt recreatievormen mogelijk. De bossen dragen bij aan de klimaatdoelstellingen. In de bossen is de productie van hout en andere duurzame grondstoffen als verdienmodel aanwezig, met uitzondering van de bossen met beschermde hoge natuurwaarden. Verschillende bostypen, van productiebos tot natuurbos, vormen uiteenlopende bijzondere natuurgebieden. Sommige springen er bovenuit, zoals oude boskernen, bosreservaten en A-locaties. Deze bossen hebben een hoge waarde, omdat er bomen en struiken aanwezig zijn die nog afstammen van de oorspronkelijke inheemse bosflora of al heel lang een ongestoorde ontwikkeling hebben kunnen doormaken met de daarbij typerende biodiversiteit. Zoals verwacht liggen ze dikwijls binnen de begrenzing van de natuurparels. In deze bossen gaat de Provincie gelet op de biodiversiteitsdoelstellingen zeer terughoudend om met het toestaan van vellingen. Het beleid is hier gericht op het behoud, het realiseren van natuurdoelen en op de bescherming van deze bossen.

In de overige bossen streeft de Provincie naar variatie ten behoeve van de beleevings- en natuurwaarden in een balans met duurzame houtproductie. In deze bossen hebben de verschillende functies een plek naast elkaar. Afhankelijk van de lokale situatie kan een bepaalde functie prevaleren boven andere functies.

Met de Wnb komt er een einde aan het verlies van bosareaal doordat een bosbestemming wordt gewijzigd in een niet-bosbestemming en vervolgens het werk in overeenstemming met dat geldende bestemmingsplan wordt uitgevoerd. In die gevallen was de Boswet niet meer van toepassing en konden de houtopstanden zonder kapmelding en herplantplicht worden geveld.

Artikelsgewijze toelichting

Deze mogelijkheid bestaat alleen voor een beperkt aantal grootgrondbezitters met houtopstanden. Te denken valt aan grote terreinbeherende organisaties, zoals Het Utrechts Landschap. Ook Staatsbosbeheer voldoet aan de genoemde voorwaarden, maar voor haar geldt een generieke vrijstelling die op grond van overgangsrecht haar geldigheid behoudt. Gedeputeerde Staten hebben de bevoegdheid om deze vrijstelling, die op grond van overgangsrecht wordt aangemerkt als ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming, in te trekken.

Artikel 4.1 Ontheffing meldingsplicht

Deze mogelijkheid bestaat alleen voor een beperkt aantal grootgrondbezitters met houtopstanden. Te denken valt aan grote terreinbeherende organisaties, zoals Het Utrechts Landschap. Ook Staatsbosbeheer voldoet aan de genoemde voorwaarden, maar voor haar geldt een generieke vrijstelling die op grond van overgangsrecht haar geldigheid behoudt. Gedeputeerde Staten hebben de bevoegdheid om deze vrijstelling, die op grond van overgangsrecht wordt aangemerkt als ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming, in te trekken.

Artikel 4.2 Ontheffing wachttijd

Dit artikel spreekt voor zich. Een dergelijke ontheffing kan worden verleend in geval schade of gevaar dreigt voor de grondeigenaar of bezoekers van het bos en niet kan worden gewacht met het vellen tot de wachttijd van 4 weken voorbij is.

Artikel 4.3 Ontheffing termijn van herbeplanting

Op grond van artikel 4.5 lid 3 Wnb kunnen Gedeputeerde Staten ontheffing verlenen van de verplichting om binnen 3 jaar te voldoen aan de herplantplicht (artikel 4.3 lid 2). Hiertoe kan aanleiding zijn in een beperkt aantal gevallen. Het is zeker niet de bedoeling dat de herplantplicht vervalt. Onder bepaalde omstandigheden is voldoende natuurlijke verjonging (onderdeel a) binnen een termijn van 3 jaar na

velling niet mogelijk. Indien dit het geval is, kan de eigenaar of beheerder uitstel van de termijn van herplant aanvragen. Deze wordt dan voor een periode van maximaal 10 jaar na velling verleend. Bij de toestemming tot verlenging van de termijn kan als voorwaarde worden gesteld, dat de eigenaar of beheerder maatregelen neemt om de natuurlijke processen te versnellen door bijvoorbeeld bodemverwonding toe te passen of te rasteren ter voorkoming van wildschade. Soms kan nieuwe beplanting op een locatie niet direct aangebracht worden omdat de gronden tijdelijk nodig zijn (onderdeel c). Bijvoorbeeld als tijdelijk werkterrein ter uitvoering van een groot werk als de aanleg van een nieuwe weg met geluidsschermen of als transportweg voor de afvoer van grond. Het moet dan aantoonbaar zijn dat er geen goede alternatieven zijn waarmee wel direct aangeplant kan worden en dat het grote werk na een planologische procedure mogelijk wordt gemaakt. Veelal gaat het om een project dat meerdere jaren uitvoering vergt.

Bij het besluit tot het verlenen van de ontheffing en de voorwaarden die daar aan verbonden worden zullen ecologische aspecten nauw betrokken worden (onderdeel d). Zo kan de verjongingsfase waarin het bos verkeert ecologische waarde hebben voor flora en fauna van half open natuur, in het bijzonder soorten van heide, ruigte, struweel, bosranden en open bos. Ook vergt een volledig natuurlijke ontwikkeling soms meer tijd. In die gevallen is het niet in het belang van de boskwaliteit om de ontwikkeling te verkorten door middel van aan- of bijplanten.

Indien na de ontheffingsperiode de bosverjonging nog steeds geen bedekking van 60% heeft, dient de eigenaar terstond door inplant aan zijn verplichtingen te voldoen. Geen uitstel van de termijn van de herplantverplichting wordt verleend, indien de verjonging wordt tegengegaan door het uittrekken van kiemplanten, rooien van stobben, kappen, snoeien, diepploegen, bemesten, beweiden of enige andere ingreep die de ontwikkeling van nieuw bos tegengaat. Waar natuurlijke verjonging niet mogelijk of te verwachten is, bijvoorbeeld in houtsingels of lanen, moet binnen de normaal gestelde termijn aan de herplantverplichting voldaan worden.

Artikel 4.4 Herbeplanting op andere gronden

Artikel 4.5 lid 1 van de wet bepaalt dat Gedeputeerde Staten ontheffing kunnen verlenen van de plicht tot herbeplanting op dezelfde locatie. In dat geval is het een initiatiefnemer toegestaan om herbeplanting op andere gronden, dus op een andere locatie, te realiseren. Dit wordt ook wel compensatie genoemd. Provinciale Staten kunnen conform artikel 4.5 van de wet regels stellen waaraan herbeplanting op andere grond dient te voldoen. Dit is geregeld in artikel 5.2.2 van de verordening.

Provinciale Staten hebben Gedeputeerde Staten de bevoegdheid gegeven om nadere regels te stellen met betrekking tot boscompensatie. Dit artikel is hiervan een uitvloeisel. In bijlage 1 bij de beleidsregels is de toeslagsystematiek in de vorm van een rekenmodel nader uitgewerkt. Dit document heeft als titel 'Kwaliteitstoelagen en regels voor boscompensatie op basis van de Wet natuurbescherming'.

Artikel 4.5 Ontheffing herbeplantingsplicht

Deze beleidsregel bevat bestaand beleid, zoals dat was neergelegd in de Beleidslijnen Uitvoering Boswet van 15 april 2003. Met de toepasselijke beleidskaders (onder a) wordt bedoeld op de Bos- en heidevisie, die in 2017 wordt geactualiseerd.

Artikel 4.6 Verbod tot het vellen of doen vellen van houtopstanden (kapverbod)

Na ontvangst van een melding kunnen Gedeputeerde Staten besluiten een 'kapverbod' op te leggen. De wet biedt hiertoe in artikel 4.2 lid 3 de mogelijkheid. De redenen die voor Gedeputeerde Staten aanleiding kunnen zijn om dat te doen, komen overeen met de bestendige beleidslijn voor de uitvoeringspraktijk, zoals die was neergelegd in de Beleidslijnen Uitvoering Boswet van 15 april 2003, gewijzigd in maart 2006 (par. 7.2). Gedeputeerde Staten gaven onder de Boswet advies aan de Minister van Natuur en Milieu over melding van voorgenomen velling van houtopstanden binnen de Provincie Utrecht. De meldingen werden behandeld door de Rijksdienst voor ondernemend Nederland (Rvo).

Hoofdstuk 5 Bescherming van landschappelijke, natuurwetenschappelijke, cultuurhistorische en archeologische waarden

Toelichting algemeen

Provinciale Staten hebben op 7 februari 2011 de Landschapsverordening Provincie Utrecht 2011 (Lsv) vastgesteld met daarin een nieuw hoofdstuk V; Beschermde kleine landschapselementen. Dit hoofdstuk is ook in de nieuwe, herijkte Landschapsverordening 2016 opgenomen en per 1 januari 2017 is dit hoofdstuk van de Lsv opgenomen in de nieuwe Verordening natuur en landschap 2016 die op 1 januari 2017 in werking treedt.

Onderdeel van de bescherming van waardevolle kleine landschapselementen is de Waardenkaart kleine landschapselementen welke alle kleine landschapselementen bevat die vanaf het moment van vaststelling

van de waardenkaart beschermd zullen worden. Het doel van bescherming van kleine landschapselementen is enerzijds om de uiteenlopende identiteiten en de opbouw van het landschap zichtbaar te houden en anderzijds om deze elementen met meestal actuele natuurwaarden als steppingstone of verbindingselementen te behouden.

Kleine landschapselementen geven vorm aan het landschap en zijn bepalend voor de identiteit van een streek. Ze maken de geschiedenis van een landschap voor iedereen leesbaar en beleefbaar. Voorbeelden van waardevolle elementen zijn geriefbosjes, houtwallen, singels, bomenrijen, heggen, kleine natuurterreintjes, bloemdijken e.d. De elementen staan niet op zichzelf maar vormen netwerken al of niet in combinatie met bossen en natuurgebieden (ecologische hoofdstructuur). Ze dragen ook bij tot de recreatieve aantrekkelijkheid van landschappen. Landschappen in het agrarisch cultuurlandschap zijn in hoog tempo veranderd. Beplantingselementen zijn gekapt en kleine wateren gedempt, de samenhang tussen de elementen vermindert en netwerken verbrossen. Bovendien gaat de kwaliteit van de elementen zelf achteruit. Dit nog steeds voortgaande sluipende proces maakt een effectieve basisbescherming van de meest waardevolle elementen belangrijk.

Artikelsgewijs

Artikel 5.1 Begripsbepalingen

In dit artikel worden uitbreidingen gegeven van de begripsbepalingen genoemd in de verordening zelf.

Artikel 5.2 Toepassingsbereik

Dit artikel behoeft geen nadere toelichting.

Artikel 5.3 Criteria voor plaatsing op de waardenkaart

De in dit artikel genoemde criteria zijn opgesplitst in algemene criteria waar elementen eerst aan moeten voldoen (A, B en C) en vervolgens specifieke criteria waar de kleine landschapselementen bij de inventarisatie in het veld aan moeten voldoen (a, b, c, d, e en f). Er is gekozen voor deze criteria om daarmee de meest waardevolle kleine landschapselementen te kunnen selecteren en om keuzes te kunnen maken voor het wel of niet plaatsen van deze elementen op de Waardenkaart KLE.

Bij de bepaling welke kleine landschapselementen kenmerkend zijn voor het landschap is de Kwaliteitsgids van de Provincie Utrecht als onderlegger gebruikt. Voor het bepalen van de cultuurhistorische waarden van een klein landschapselement zijn veel verschillende documenten gebruikt. De overige criteria zijn in het veld getoetst. In veel gevallen zegt de leeftijd vaak iets over de cultuurhistorische en landschappelijke waarde van een element. Om deze reden is voor deze leeftijdsgrenzen gekozen.

Daarnaast is het ook van belang dat de elementen ook een zekere substantie hebben en daarom is gekozen voor de criteria volledigheid en lengte en oppervlakte.

Daarnaast moet het element voldoende vitaal zijn om op de waardenkaart opgenomen te worden.

Artikel 5.4 Melding voorgenomen handelingen

Gedeputeerde Staten kunnen besluiten om de via het meldingsformulier gemelde handelingen te weigeren of aan voorwaarden te verbinden. In dit geval moeten Gedeputeerde Staten binnen 6 weken na ontvangst van de melding een besluit van die strekking nemen. Indien binnen deze termijn geen besluit wordt genomen, kan de melder er vanuit gaan dat de in de melding aangegeven handelingen toegestaan zijn. Er kunnen voorwaarden worden opgelegd zoals het verplaatsen van het element of het opleggen van een herplant- of compensatieverplichting binnen een bepaalde termijn.

Artikel 5.5 Weigeringsgronden en gronden voor het opleggen van voorwaarden

In dit artikel is een toetsingskader opgenomen op grond waarvan Gedeputeerde Staten kunnen besluiten om de aangevraagde handelingen te weigeren of daar voorwaarden aan te verbinden. Daarbij zijn een aantal voorbeeldsituaties genomen, dit is geen gelimiteerde lijst.

Artikel 5.6 Beschadiging en/of tenietgaan van beschermde landschapselementen

Na een schriftelijke of digitale melding moeten Gedeputeerde Staten binnen de termijn beslissen of gebruik gemaakt wordt van de bevoegdheid om een herplant- of herstelverplichting op te leggen. Hoewel een hersteld KLE direct na inplant niet kan voldoen aan het leeftijdscriterium blijft deze toch op de Waardenkaart KLE staan.

Artikel 5.7 Herstel- en herplantplicht

De herstel- en herplantplicht zijn erg belangrijk. Gedeputeerde Staten hechten er daarom aan dat zij bij het overtreden van de meldingsplicht betrokken worden bij het proces van herstel van de oorspronke-

lijke situatie. Bij het herstel geldt dat een hersteld KLE direct na nieuwe inplant toch op de Waardenkaart KLE kan blijven staan ook al voldoet het element niet meer aan het leeftijds criterium.

Hoofdstuk 6 Tijdelijke natuur

Toelichting algemeen

1. Introductie

Het verwijderen van natuur toestaan om de ontwikkeling van natuur mogelijk te maken. Dat is de schijnbare paradox van het concept Tijdelijke Natuur. Deze nieuwe manier van kijken naar natuur (bescherming) biedt kansen voor zowel natuur als bedrijfsleven.

Het probleem is overzichtelijk: veel grondeigenaren met ontwikkelplannen proberen de vestiging van beschermde plant- en diersoorten op hun toekomstige bouwterreinen te voorkomen om conflicten met natuurwetgeving vermijden. De innovatieve oplossing is ook eenvoudig: als terreineigenaren de zekerheid kan worden verschaft dat ze nieuw te vestigen beschermde soorten probleemloos mogen verwijderen op het moment dat de schop de grond in moet, kunnen ze stoppen met hun 'natuurwerend' beheer en profiteren zowel de natuur als die grondeigenaren.

Dit levert voor natuur de kans op dat er meer dan 40.000 hectare aan Tijdelijke Natuur bijkomt. En hoewel elk van die Tijdelijke Natuurterreinen een tijdelijk karakter heeft, is de winst voor de natuur permanent. Omdat zaden en jonge dieren zich vanuit een Tijdelijk Natuurgebied naar de omgeving verspreiden helpt dat de instandhouding van populaties.

Voor grondeigenaren biedt de aanpak winst omdat ze geen 'natuurwerend' beheer meer hoeven te voeren. Ook lopen ze niet langer het risico om, juist op het moment dat de schop de grond in moet, geconfronteerd te worden met nader onderzoek en eisen voor compensatie.

Tijdelijke Natuur krijgt een kans op terreinen die tijdelijk niet conform de bestemming worden gebruikt. Denk daarbij aan terreinen die:

- volgens het bestemmingsplan een andere bestemming hebben, maar waarvan de bestemming voorlopig niet gerealiseerd wordt en;
- terreinen waarvan nu al bekend is dat de bestemming zal gaan veranderen (er is een bestemmingswijziging aanstaande);

De eigenaar moet bereid om in afwachting van de realisatie van de nieuwe bestemming het terrein braak te laten liggen, zodat spontane natuurontwikkeling kan plaatsvinden. Ook moet het terrein minimaal één voortplantingsseizoen (maart tot en met september) beschikbaar zijn voor tijdelijke natuur. Het kan gaan om opgespoten haventerreinen, toekomstige industriegebieden of woningbouwlocaties. Incidenteel kan het ook gaan om vervallen industrieterreinen of andere terreinen die langdurig niet gebruikt worden voor de bestemming.

De Nederlandse overheid heeft de verantwoordelijkheid om flora en fauna op haar grondgebied, in een 'gunstige staat van instandhouding' te houden. Tijdelijke natuur kan hieraan een bijdrage leveren want tijdelijke natuur biedt planten en dieren, waaronder zeldzame en beschermde, een tijdelijk leef- en voortplantingsgebied. Die tijdelijkheid lijkt misschien een bezwaar, maar voor veel soorten, zoals sterns, rugstreeppadden en diverse orchideeën is het dat niet. Integendeel, zij gedijen juist in gebieden met sterk wisselende omstandigheden. Zeker voor dit soort 'specialisten van de dynamiek' vormen terreinen met tijdelijke natuur een welkome aanvulling op (permanente) natuurgebieden waarin het beheer meestal is gericht op stabiliteit en het tegengaan van plotselinge veranderingen. Tijdelijke natuur biedt een vestigings-, reproductie-, foerageer-, overnachtings- of overwinteringsplek voor pioniersoorten, soorten van vroege en latere successiestadia, doortrekkers en overwinteraars. Het terrein kan ook fungeren als stepping stone c.q. ecologische verbinding, zodat andere tijdelijke en permanente natuurgebieden beter bereikt kunnen worden.

In principe is tijdelijke natuur toegankelijk voor mensen. Voor de betreding van het terrein kan wel toestemming van de eigenaar nodig zijn. In sommige gevallen, bijvoorbeeld te midden van gevaarlijke installaties of als er sprake is van drijfzand, kan het noodzakelijk zijn het terrein af te sluiten.

Het effect van tijdelijke natuur hangt samen met de schaal waarop wordt gekeken. In het terrein zelf zullen planten en dieren zich eerst vestigen en in aantal toenemen en weer verdwijnen op het moment dat het daar geplande project start. Op die plek is het effect dus tijdelijk. Op een groter schaalniveau is het effect echter permanent, omdat jonge dieren of plantenzaden zich vanuit dit tijdelijke habitat verspreiden naar de omgeving. Dit vindt niet alleen plaats op het moment dat het projectgebied wordt opgeruimd, maar ook al daarvoor. Het functioneren als kolonisatiekern betekent dat tijdelijke natuur een permanent effect heeft op de populaties van planten en dieren in de wijde omgeving.

Het risico dat sommige soorten door de ontwikkeling van tijdelijke natuur uiteindelijk achteruitgaan is verwaarloosbaar klein. Dit is alleen zeer lokaal en op zeer beperkte schaal mogelijk, als de leefomgeving van die soort buiten het terrein eigenlijk al niet meer geschikt is voor die soort. In dat geval is niet de ontwikkeling van een tijdelijk natuurterrein de boosdoener, maar de slechte staat van instandhouding en/of negatieve ontwikkelingen in het 'permanente' leefgebied.

2. Wettelijke grondslag

Een belangrijk kenmerk van tijdelijke natuur is dat de flora en fauna die zich gedurende een bepaalde tijd ontwikkelt, na verloop van tijd weer actief wordt verwijderd, omdat de grondeigenaar/initiatiefnemer de eindbestemming gaat realiseren. Op het moment dat de schop de grond in gaat, kan de initiatiefnemer in aanraking komen met natuurwetgeving indien er zich beschermde soorten op het terrein hebben gevestigd. Om beschermde soorten te mogen verwijderen, is toestemming nodig van het bevoegde gezag inzake de wettelijke soortenbescherming.

Voor Tijdelijke Natuur zijn de volgende beschermingsregimes relevant: in alle gevallen soortenbescherming en mogelijk ook gebiedenbescherming:

Soortenbescherming:

Het onderdeel soortenbescherming is altijd aan de orde, omdat het uitgangspunt van Tijdelijke Natuur is dat zich planten- en diersoorten vestigen op terreinen, waarbij de kans bestaat dat zich daaronder beschermde soorten bevinden. Zodra beschermde soorten worden verwijderd of negatief worden beïnvloed, zijn de verbodsbepalingen van de natuurwetgeving aan de orde.

Daarnaast is de algemene zorgplicht van toepassing bij tijdelijke natuur. Deze zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht neemt voor alle in het wild voorkomende dieren en planten, dus ook niet-beschermde soorten, en hun leefomgeving. Dit is een algemene verantwoordelijkheid die voor iedereen geldt. Voor tijdelijke natuur betekent dit bijvoorbeeld dat er niet onnodig dieren en planten worden gedood, wanneer er redelijkerwijs een andere oplossing voor is, bijvoorbeeld het verplaatsen naar een ander gebied.

Toetsing soortenbescherming en tijdelijke natuur:

De wet is bedoeld om kwetsbare soorten te beschermen, zodat het voortbestaan van deze soorten in Nederland niet in gevaar komt. De wettelijke soortenbescherming is vormgegeven aan de hand van verbodsbepalingen, zoals het verbod op het opzettelijk doden of opzettelijk verontrusten van beschermde dieren of het verbod om opzettelijk beschermde planten te plukken.

Op deze verbodsbepalingen zijn een aantal uitzonderingsmogelijkheden mogelijk. Zo kan er ontheffing worden verleend, indien voldaan wordt aan de volgende drie criteria:

Er bestaat geen andere bevredigende oplossing:

In terreinen waar tijdelijke natuur de ruimte gegeven wordt, kunnen zich (hoogdynamische) biotopen ontwikkelen waar een breed spectrum aan flora en fauna profijt van kan hebben. Dit geldt in het bijzonder voor pionierssoorten, omdat terreinen waar de hiervoor omschreven dynamiek plaats kan vinden, nauwelijks nog voorkomen in Nederland. Ook het inrichten van permanente natuurgebieden biedt hiervoor geen goede oplossing, omdat ook daar successie plaats zal vinden. Derhalve kan vastgesteld worden dat er voor het toepassen van tijdelijke natuur geen andere bevredigende oplossing voorhanden is.

Belang van de ingreep:

Tijdelijke Natuur draagt bij aan de duurzame instandhouding van de inheemse flora en fauna; het biedt mogelijkheden om de verspreiding van soorten te bevorderen. Met name pionierssoorten en vroege soorten die afhankelijk zijn van dynamiek in het landschap, zullen profiteren. In een volgend stadium van natuurlijke successie zullen deze soorten vanzelf verdwijnen, en biedt zo ruimte aan andere beschermde soorten. Tijdelijke natuur kan daarom een permanente winst zijn. Soorten kunnen zich in het tijdelijke gebied versterken en van daaruit nieuwe terreinen bezetten. Derhalve kan vastgesteld worden dat Tijdelijke Natuur dient ter bescherming van flora en fauna, waarmee er een wettelijk belang is op grond waarvan ontheffing kan verleend worden. Een belang dat bovendien volgt uit de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn.

Gunstige staat van instandhouding:

Zoals eerder is betoogd, heeft tijdelijke natuur een positief effect op de Nederlandse flora en fauna. Tijdelijke natuur heeft dan ook geen negatieve invloed op de gunstige staat van instandhouding van de in Nederland voorkomende beschermde soorten.

Op deze wijze kan, mits er wordt voldaan aan de overige criteria van tijdelijke natuur ontheffing worden verleend. Ook is het mogelijk om gebruik te maken van de goedgekeurde gedragscode tijdelijke natuur, wanneer deze door de staatssecretaris van economische zaken goedgekeurd is.

Gebiedenbescherming:

Tijdelijke natuurontwikkeling op een terrein dat in (de nabijheid van) een beschermd natuurgebied (Natura2000) ligt, kan effect hebben op de natuurwaarden in dat beschermde natuurgebied (externe werking). Indien dit effect negatief is, is een vergunning in het kader van de gebiedenbescherming nodig. Tijdelijke natuur heeft echter vrijwel altijd een positief effect op de natuurontwikkeling in de omgeving, zo niet, dan is het effect neutraal. Daarom zal er in de praktijk geen sprake zijn van significant negatieve effecten waardoor er voor tijdelijke natuur in (de buurt van) beschermde natuurgebieden geen vergunning nodig zal zijn.

Artikelsgewijs**Artikel 6.1 Omschrijving tijdelijke natuur**

Dit artikel bevat een omschrijving van het begrip Tijdelijke natuur.

Artikel 6.2 Voorwaarden voor een ontheffing tijdelijke natuur

Dit artikel stelt de voorwaarden waaronder een ontheffing voor Tijdelijke natuur kan worden afgegeven.

Hoofdstuk 7**Artikel 7.1 Intrekken oude beleidsregels**

Dit artikel behoeft geen nadere toelichting.

Artikel 7.2 Inwerkingtreding

Dit artikel behoeft geen nadere toelichting.

Artikel 7.3 Citeertitel

Dit artikel behoeft geen nadere toelichting.